Է. ՏԱՐԻ 1809   ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 17 ԱՐԱՑ 4382 – Հ. Տ. 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1890 – Ն. Տ. 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 – ՀԻՃՐ. 14 ՃԻՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1307   ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԵՒ ԱՄ ԻՆՉ ՈՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՎԵՐԱԲԵՐԻ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خاننده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	160
»	Վեցամսեայ	80
»	Եռամսեայ	40
Գաւառաց	Տարեկան	200
»	Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներու տարեկան ֆրանք		56
»	Վեցամսեայ	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ

Բ.

Թէեւ, ինչպէս ծանուցինք երէկի թուով, կարնեցիք համակերպած են Ս. Պատրիարք Հօր որոշման, որուն համեմատ Վիճակին նորընտիր առաջնորդ Իւթիւճեան Գէորգ Մ. վարդապետ կարին պիտի երթայ անմիջապէս և ժամանակ մը ետքը պիտի ընդունի եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն, բայց մեր կարնեցի բարեկամաց ոմանց կողմէ առ մեզ ուղղեալ նամակն զոր հրատարակեցինք [illegible] թուով, սկզբունքի և իրողութեան կարգ մը կարեւոր խնդիրներ կը յուզէր, որոց վրայ ինչ ինչ դիտողութիւններ օգտակար կրնան լինել:

1. Նամակագիրք կը կրթնին Գէորգ Կաթողիկոսի մէկ «Կոնդակին», որով կը հրամայէ եղեր եպիսկոպոսական վկայագիր տալ ընտրուած ամեն առաջնորդաց, [illegible]:

Ենթադրենք թէ գոյութիւն ունենար այնպիսի կոնդակ. Ի՞նչ կը լինէր հետեւանքը. Թուրքիոյ Հայք 65ի չափ առաջնորդական թեմեր ունին. ուրեմն, 65 եպիսկոպոսներ պէտք է ձեռնադրուին կամ գտնուին սոսնց առաջնորդութեան համար. Խնդիր է որ եթէ ամեն առաջնորդք անմիջապէս եպիսկոպոս ձեռնադրուին, վարդապետք ո՞ւր պիտի առնեն առաջնորդական փորձառութիւն. Բայց թո՛ղ զայս, երբ թեմի մը ժողովուրդն իրեն առաջնորդ կը խնդրէ վարդապետ մը որոյ երեսը չէ տեսած, և սա ալ Վիճակն ու վիճակայինները չի ճանչեր, ի՞նչ երաշխաւորութիւն կը մնայ թէ այն վարդապետ՝ եպիսկոպոս ձեռնադրուելով Վիճակին հետ իրօք կը կապուի:

Եթէ այնպիսի տրամադրութիւն կամ օրէնք գոյութիւն ունենար, պէտք էր որ ցարդ եպիսկոպոս ձեռնադրուած լինէին կարգ մը վարդապետք և ծայրագոյն վարդապետք, որք ուրոյն և անկախ թեմերու առաջնորդ ընտրուած և իրենց Պէրաթն ընդունած են վերջին տարիներս. Պէտք էր մէկ մէկ եպիսկոպոս լինէին ցարդ Վահան Վ. Պարտիզակցի, Եւդոկիոյ նախորդ առաջնորդը, Պօղոս Վ. Խոլասեան, նախկին պատրիարքական փոխանորդ և առաջնորդ Բէօյիւքտէրէի, Գեորգ Վ. Ներկարարեան, առաջնորդ Շապին Գարահիսարի, Ներսէս Վ. Ասլանեան, արդի պատրիարքական փոխանորդը, նախկին առաջնորդն Եւդոկիոյ, Ամբրոսիոս Վ. Ռուբինեան, առաջնորդ Բաբերդի, Մովսէս Վ. Կէօմիւշեան, նախկին առաջնորդ Բաղէշի և այժմեան առաջնորդ Հալէպի, Յակոբոս Վ. Յոբիկեան, առաջնորդ Ակնայ, Սահակ Վ. Այվատեան, նախկին առաջնորդ Եւդոկիոյ, Յովհաննէս Վ. Փափազեան, առաջնորդ և վանահայր Արղնոյ, Տրդատ Վ. Պալեան, առաջնորդ Կեսարիոյ, են, են.

Արդ, եօթ կաթողիկոսական հրամանի մը կամ Հայ Եկեղեցւոյ օրէնքի մը հակառա՞կ չարժած են Ազգային Վարչութիւնք՝ այս և ուրիշ վարդապետաց անմիջապէս եպիսկոպոսական վկայագիր չտալով իրենց առաջնորդական ընտրութեան վաւերացման առթիւ, և սպասելով որ անոնք նախ իրենց Վիճակն երթան, հոն քիչ շատ արդիւնք ցուցնեն, ճանչեն տեղացիները, անոնց համակրութիւնը գրաւեն, և ժամանակ մը ետքն եպիսկոպոս ձեռնադրուին, «ի վարձատրութիւն անցեալ ծառայութեանց և ի խրախոյս ապագայ գործունէութեան», (ինչպէս կ'ըսէինք մեր Ա. յօդուածով, յունուար 12.)

2. Ո՛չ. զի խնդրոյն հետաքրքրաշարժ կողմն ա՛յն է որ մեր կարնեցի բարեկամաց իբրեւ մեծագոյն փաստ յիշած կոնդակը գոյութիւն չունի.

Քննեցինք փնտռեցինք, եւ ստուգեցինք թէ անոր ո՛չ բնագիրը կայ Պատրիարքարանի մէջ, ո՛չ ընդօրինակութիւնը. Շնորհապարտ կը մնայինք մեր կարնեցի բարեկամաց եթէ ո՛ւր որ է այնպիսի կոնդակի մը բնագիրը կամ օրինակն յերեւան հանէին. Սա միայն գտանք թէ 1876 տարւոյ յուլիս ամսոյ Կրօնական Ժողովոյ նստի մը մէջ, Հոգեւորս Տ. Ներսէս Պատրիարք, եկեղեցականներն յորդորելու համար որ թափուր մնացեալ գաւառներն հովուելու երթան, Իզմիրլեան Մատթէոս եպիսկոպոսի ձեռնադրութեան առթիւ, բերանացի զեկուցում մ'ըրած է կաթողիկոսական հրամանի մը վրայօք, որով Հոգեւորս Տ. Գէորգ Կաթողիկոս կը պատուիրէ եղեր որ «Թափուր վիճակաց առաջնորդք ընտրուելով յէջմիածին ղրկուին ի ձեռնադրութիւն, և գտնուած առաջնորդներէն ալ արժանաւորք փութով յղուին յէջմիածին ի ձեռնադրութիւն»:

«Յականէ յանուանէ նշանակեալ գաւառաց ոմանք արդէն ունին առաջնորդ, (ըսեր է Ներսէս Պատրիարք,) Մնացածներէն ալ Սեբաստիոյ Վիճակին առաջնորդին արդէն վկայագիր տրուած է. կը մնայ Կեսարիոյ առաջնորդին:

«Արդ, ժողովոյս ուշադրութեան կը յանձնեմ Վեհ. Հայրապետի սոյն պատուէրն, որպէս զի ըստ այնմ զարժանն տնօրինեք:

«Այսօր յիշեցէք Այէաթճեան Տ. Գրիգորիս վարդապետի եպիսկոպոսական վկայագրի գործն ալ, վասն զի այսպիսի փափուկ ժամանակի մէջ Մշոյ պէս ընդարձակ վիճակ մը առանց առաջնորդի թողուլ խոհեմութիւն չէ»:

Տ. Ներսէս Պատրիարքի այս յայտարարութեան վրայ, «Ժողովս ընդունելով Վեհ. Հայրապետի այդ հրամանն, «և ի սկզբանէ անտի Տաճկաստանի «մէջ ընկալեալ սովորոյթն յիշելով, – [illegible]

Տ. Ներսէս Պատրիարքի նախագահութեան ներքեւ Կրօնական Ժողովոյ տուած սոյն որոշումն անշուշտ հակառակ չէր կաթողիկոսական պատուէրին, զոր Հոգեւորս Պատրիարքն նոյն նստին մէջ ըրած բերանացի զեկուցման մէջ եւեթ գիտենք, իսկ գրաւոր պատճէնն, եթէ երբեք կայ, ո՛չ ուրեք կը գտնենք.

Եւ այն ժամանակի Վարչութեան այդ որոշումն նո՛յն է զոր Աշխարհ կը պաշտպանէ այսօր. նո՛յն որոշումն է որոյ գործադրման նախանձախնդիր կը գտնուի արդի Ս. Պատրիարք Հայրը. Նո՛յն որոշումն է նաեւ զոր գործադրած է Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը, վերոյիշեալ կարգ մը վարդապետաց և ծայրագոյն վարդապետաց չտալով եպիսկոպոսական վկայագիր, մինչեւ որ իրենց թեմին մէջ արդիւնք ցուցնեն, ծանօթանան ժողովրդեան, և գաւառայնոց համակրանքը շահին գործնականապէս:

Խնդրոյն այս կարեւորագոյն կէտը լուսաբանելէ ետք, աւելորդ էր վիճաբանութիւնն յառաջ տանիլ. Բայց կարգ մը իրողութեանց վրայ եւս կ'ուզենք ճշմարտութիւնն ի վեր հանել:

3. Մեր կարնեցի բարեկամք, եպիսկոպոսական անմիջական ձեռնադրութեան պէտքը ցոյց տալու համար, կը գանգատին թէ Կարնոյ շատ մը գիւղեր քահանայ չունին, և անհովիւ անխնամ կը մնան:

Բայց Կարնոյ նախորդ առաջնորդ Արիստակէս եպիսկոպոսին Կարինէ մեկնիլը դեռ տարի մը չըներ. Արիստակէս եպիսկոպոս տասնեակ քահանաներ մէկէն կը ձեռնադրէր, և կը յիշենք որ իրեն դէմ Կարնեցւոց գանգատներէն մէկն ալ սա էր «թէ շատ քահանայ կը ձեռնադրէ»: Ն. Գերապատուութեան Կարինէ մեկնելէն ի վեր կատարած քահանայի՞ց պատահեցաւ արդեօք. Ո՛րչափ գիտենք, Ինֆիլէնճեան կամ Տանկը շատ գիւղեր չըրին այն կողմեր. Մեր գիտցածն այն է թէ միմիայն Արիստակէս եպիսկոպոսի ձեռնադրած քահանայք դեռ քանի մը տարիներ բաւեն Կարնոյ:

Բաց աստի, երբ մեր բարեկամք կը գանգատին թէ եպիսկոպոս բնաւ չկայ գաւառին մէջ, չենք կրնար մոռնալ թէ Պայազիտ մօտ է Կարնոյ, և ի Պայազիտ Յովհաննէս եպիսկոպոսը կայ, որ դէթ քահանայ կրնար ձեռնադրել, եթէ անմիջական պէտք մը կենար:

4. Նամակագիրք կ'ամբաստանեն արդի Վարչութիւնը թէ հակառակ կը չարժի նախորդ Վարչութեան մը որոշման, որ Իւթիւճեան վարդապետին եպիսկոպոսական վկայագիր տալ որոշեր է Տիարպէքիրի առաջնորդութեան առթիւ.

Իրողութիւնը սա է թէ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը, քաջալերելու համար վարդապետներն որ Տիարպէքիրի անխնամ թեմին հովուութիւնն ստանձնեն, հաչակեց թէ «վարդապետներէն ո՛վ որ Տիարպէքիրի առաջնորդ ընտրուի և ընդունի, եպիսկոպոսական վկայագիր պիտի տրուի նմա». Իւթիւճեան վարդապետ ընտրուեցաւ, բայց չընդունեց առաջնորդութիւնն. Հետեւապէս այն առթիւ եպիսկոպոսութեան խնդիրը գոյութիւն չի կրնար ունենալ:

5. Մեր նամակագիր բարեկամք, որք, իբրեւ ճշմարիտ գաւառացի, մեծանուոր հողածութիւն կը ցուցնեն ծախուց խնդրոյն, կը գանգատին որ եթէ իրենց նորընտիր առաջնորդին Պէրաթն իբրեւ վարդապետ առնուի, յետ եպիսկոպոսութեան Պէրաթը փոխել պէտք կը լինի, որ 100-150 ոսկւոյ ծախք մը կը պատճառէ.

Մեզ կը թուի թէ, բոլոր այն առաւել նկատումներէ ետք որք հարկաւոր կ'ընեն զի առաջնորդը նախ ճանչէ թեմը, ճանչուի և սիրուի թեմականներէն, և յե՛տոյ եպիսկոպոս ձեռնադրուի՝ թեմին մէջ մնալու հաստատ առաջադրութեամբ, այս կարգի նկատումներէ ետքը, կ'ըսենք, դրամի խնդիրը նշանակութիւն պէտք չէ ունենայ:

Բայց մեր բարեկամաց այս առարկութիւն եւս անհիմն է. Սաղ եղենցինք թէ այնպիսի նոր ծախք գոյութիւն չունի. Օրմանեան Սրբազան իբրեւ վարդապետ ընդունած էր իւր առաջնորդական Պէրաթը, բայց եպիսկոպոսական ձեռնադրութենէն ետքը նոր ծախք մը վճարելու չհարկադրեցաւ Կարնոյ անտուկը. Նմանապէս ուրիշ վարդապետ-առաջնորդներ ալ:

6. Մեր նամակագիր բարեկամք եպիսկոպոս ուղղելուն պատճառ կը բռնեն թեմին մէջ շատ մը վարդապետներ կենալն, որպէս զի անոնց վրայ ազդեցութիւն ունենայ նորընտիր առաջնորդն: Եկեղեցականաց ազդեցութիւնն եթէ Կարնեցւոց գաղափարովն հասկնանք, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն իրենց առաջնորդ կարգել աւելի նպատակայարմար և աւելի օգտակար կը լինէր կարծենք. Ազդեցութիւնը գիտութեան, բարեկարգութեան, օրինապահութեան և համարձակութեան մէջ է. Պատրիարքարանն ալ նորընտիր առաջնորդի մը այս հանգամանքները նախ իւր տեղւոյն վրայ տեսնել և յե՛տոյ անոր եպիսկոպոսական վկայագիր տալ կը փափաքի. Երբ Օրմանեան իբրեւ վարդապետ գնաց Կարին, չենք կարծեր որ ազդեցութենէ զուրկ մնաց թեմին մէջ գտնուող երիցագոյն վարդապետաց վրայ:

7. Մեր կարնեցի բարեկամք կ'առարկեն թէ Կարնոյ 30-40 տարուոր յոյն գաղթականութիւնն եպիսկոպոս ունի, և հայ-հռոմէական համայնքութիւնն ալ որ Յոյներէն աւելի բազմաթիւ չէ ի Կարին, նմանապէս եպիսկոպոս ունի, և այս եպիսկոպոսաց հանդէպ մեր վարդապետ առաջնորդն ստորին դիրք մը կը բռնէ առաջի կառավարութեան:

Իրաւունք ունէինք ակնկալելու որ դէթ այս կէտի վրայ իրողութիւնը ճշդիւ պարզէին մեր կարնեցի բարեկամք. Արդ, իրաւ կը կարծէք մեզ հաղորդուած տեղեկութեանց համեմատ ճշմարտութիւնն այն է թէ Կարնոյ յոյն գաղթականութիւնն այսօր լոկ քահանայի մը տնօրինութեան ներքեւ կը գտնուի. Գալով հայ-հռոմէական համայնքին, որոյ առաջնորդն այն կողմանց հայաբնակ գաւառաց մէջ բնակեալ բոլոր հռոմէադաւաններուն հովուութիւնը կը վարէ, իրաւ է որ եպիսկոպոսի մը տնօրինութեան ներքեւ կը գտնուէր ժամանակ մը, բայց այն եպիսկոպոս շատ ծերացած և անկարացած լինելով, այժմ մեր վարդապետաց ստորինճանակից գերադասերայն մը կը վարէ Կարնոյ հայ-հռոմէականաց գործերն:

* *

Աւասիկ մեր կարնեցի բարեկամաց առարկութիւնք հանդէպ ճշմարտութեան. Մեք այս խնդիրն յուզեցինք ո՛չ թէ Կարնոյ նորընտիր առաջնորդին արժանիքը խնդրոյ ներքեւ ձգելու համար, այլ գաղափար մը, սկզբունք մը պաշտպանելու համար. Մեր կարնեցի նամակագիր բարեկամաց առարկութիւնք մեզ առիթ և իրաւունք կուտան անգամ մ'եւս ամենայն զօրութեամբ պնդելու նո՛յն գաղափարին, նո՛յն սկզբունքին վրայ, թէ առաջնորդ ընտրուած վարդապետ մը մինչեւ որ իւր թեմը չճանչէ, իւր թեմականաց նպաստաւոր վկայութիւնը թեմին մէջ իսկ չստանայ և մինչեւ որ արդեամբ երաշխաւորութիւն չտայ թէ Վիճակին հետ իրօք կապեալ պիտի մնայ, որպէս կը պահանջէ Եկեղեցւոյ դարաւոր օրէնքն, այնպիսւոյն չտրուի եպիսկոպոսական վկայագիր. Մեր կարնեցի բարեկամք, երբ Տ. Գէորգ Կաթողիկոսին մէկ կարծեցեալ կոնդակը մեր առջեւ դրին, կը մոռնային անշուշտ թէ Հոգեւորս Կաթողիկոսին քննադատեալ արարքներէն մին չափէն աւելի անխտրականութեամբ կարգ մը վարդապետներ եպիսկոպոս ձեռնադրելն էր. Բայց մասին Տ. Գէորգ Կաթողիկոսի օրինակէն աւելի եւս հետեւելի է Աշտարակեցի մեծանուն Ներսէս Կաթողիկոսին օրինակն, որ եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան մասին շատ խիստ էր, ըստ առաքելական պատուէրին թէ «ձեռն վաղվաղակի ի վերայ ուրուք մի՛ դներ»: Եւ առ ի՞նչ կը ծառայէ եպիսկոպոսաց թիւը շատցնել մի կողմէ, երբ կաթողիկոսական ընտրութեան մը առթիւ կը հարկադրինք 60-70 եպիսկոպոսաց մէջէն Դիոգինէսի լապտերով փնտռել արժանաւորագոյնն ի Հայրապետութիւն Հայոց, և հազիւ երկու-երեք հատ կը գտնենք. Եթէ Կարնեցւոց պահանջումն իբրեւ սկզբունք ընդունուի, ինչպէս չէ մնացած տարակուսաց և արեգայ և ամէնքն ալ վարդապետ կամ ծայրագոյն եղած են, օր մի կուգայ ուր վարդապետ չի մնար և ամէնքն եպիսկոպոս կը լինին, որով Հայ Եկեղեցին կը նմանի ծխնագէնի բանակին յորում զինուորէ աւելի սպայ կայ:

Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն, որոյ եկեղեցական կարգապահութեան մասին ցոյց տուած հոգածութիւնը գովելի կը գտնենք, մեր Եկեղեցւոյ հնաւանդ սովորութեանց և Ազգ. Վարչութեան յաւագոյն աւանդութեանց հետեւողութեամբ, կը փափաքի եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան խանգարեալ կարգը վերահաստատել, այնպէս ընելով որ թեմի մը վրայ ձեռնադրեալ եպիսկոպոսն ըստ կարելւոյն անքակտելի լինի նոյն թեմէն. Առաջնորդին պայման այն է որ առաջնորդն և թեմականք զիրար ի մօտոյ ճանչեն ու գնահատեն և եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնը ժամանակէ մը ետքը գայ նուիրագործելու, ամրապնդելու, աւելի արդիւնաւոր հանդիսացնելու սոյն կապակցութիւն. Կը յուսանք որ նոյն իսկ Կարնեցւոց մէջ չի գտնուիր իւր Ազգին և Եկեղեցւոյն սէրն անձնական և ժողովական նկատումներէ գեր ի վեր դասող լրջախոհ ազգային մը որ յայսմ մասին իրաւունք չտայ Ս. Պատրիարք Հօր:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ
ԸՆԴ ԲԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՊԱՐՍԿ. ԴԵՍՊԱՆ ՎՍԵՄ. ՄՈՀՍԻՆ ԽԱՆԻ
Ի ՆՊԱՍՏ
ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Հինգշաբթի 25/6 փետր. 1890, երեկոյեան ժամը 4ին
Ի ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ԲԵՐԱՅԻ

ԱՆԴԱՄՔ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ

Վսեմ. Արիֆ էֆ. Ռւճեան Նուբարեան
» Եւխաս » Զօհրեան Աւետիսեան
» Սիմոն պէյ Մաքսուտ Գալֆայեան
Մեծ. Տր. Եղոսեան Աւետիսեան
Վսեմ. Անտոն էֆ. Ազարեան
Արթաքի խան Նէվրուզ
Մեծ. Աւետիս էֆ. Թընկըրեան
» Աճարեան էֆ. Մանուկեան
Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան
Մեծ. Գառնիկ » Յընտըրըլեան
» Գասպար » Թոքաթլեան
» Զարեհ » Սուսուֆեան
Գ. Լեւոն Թարսուս
Վսեմ. Կարապետ » Խումարեան
Մեծ. Կարապետ » Սըվաճեան
» Հրանտ » Ասատուր
» Մանուէլ » Շնորհքեան
» Մարտիկ » Յակոբեան
» Միհրան » Այանեան
» Միհրդատ » Նորատունկեան
» Մկրտիչ » Գազանճեան
» Տր. Յարութիւն » Թիրեաքեան
» Յովհաննէս » Խասեան
» Յովհաննէս » Թարոսեան
» Նշան » Հարէնց
» Նշան » Փափազեան
» Գաթիւթ » Տէօվլէթեան
Վսեմ. Գլուճեան փաշա
Գ. Ռոպէռ Լէվի
» Սարգիս » Թաշճեան
» Սրբուհի » Ալէքսանտրիտի
Վսեմ. Տիմիտրովի » Եէնիխունեա
Վսեմ. Տիւսար փաշա

—)(64)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

Յաջորդ օրն իսկ Ժիլէն հասան եւ համաձայնեցան դատաւորին հետ որ իրողութիւնն յայտնեց անոնց.

Միւս օրը Սէրտան կը գտնուէին.

Գիւղ մտնելէ առաջ բաժնուած էին իրարմէ, վասն զի յաջողելու համար հարկ էր որ այնուհետեւ այլեւս զիրար ճանչնալու երեւոյթ չունենային.

Պակոթէլ և Մարէնգօ երկսուն տարեկան էին. Պակոթէլ երկար սեւ մօրուք մ'ունէր. շրթունքը կարմիր էին և աչքերը սեւ, հարաւի բնակչաց փայլուն աչքեր, սզարիչ և անոյշ. Մարսիլիացի էր.

Մարէնգօ, միջահասակ, հաժկու երիտասարդ մըն էր, կապոյտ աչքերով, յուրք գէմքով, ու լաւ տղեկոց մըն էր.

Հիւսիսի գաւառի մը մէջ ծնած էր.

Հինգ տարւոյ արձակուրդ մը վայելէլ յետոյ, գիտուածու մինոյն օրը զիրար գտնելով ոստիկանական պաշտօնատան մէջ, բարեկամութիւն հաստատած էին.

Երկուքն ալ քաջասիրտ էին, խելացի և ճարպիկ.

Ժիլէնի մէջ փոխելով իրենց հագուստները, տարբեր հագուստներ գնած էին.

Այսպէս, Պակոթէլ հագած էր շագանակագոյն թաւիշէ սուրտուկ մը և տաբատ մը. Սուրտուկին տակէն՝ բուրդէ ներքնակ մը. գլուխը դրած էր սեւ կակուղ գլխարկ մը.

Իսկ Մարէնգօ հագած էր կապոյտ թաւիշեայ փառաւոր հագուստներ, ձեռքէ գնուած, որք բաւական մաշած էին վստահութիւն ներշնչելու համար ու բաւական ալ նոր էին՝ յարգանք ազդելու համար.

Երբ Պէրժըրայի աղէկ հասան, բաժնուեցան իրարմէ.

Սակայն համաձայնեցան որ, երբ կարեւոր գիտողութիւններ ունենային իրարու հաղորդելու, իրիկուններ ժամ տասին միջոցները, Թալանը—Ճէօյի սահմանին մօտ գտնուէին.

—Յաջողութի՛ւն, ըսաւ Մարէնգօ.

—Քեզի ալ նմանապէս, ըսաւ Պակոթէլ՝ իր զուարթ շեշտովը.

Ուժգնապէս իրարու ձեռք սեղմեցին.

Պակոթէլ իր ճամբան շարունակեց դէպ ի Սէրտան ուր կ'երթար գործ գտնելու պատրուակաւ.

Իսկ Մարէնգօ անտառներուն մէջ մտած էր, Շանդկրըլէի ճամբան բռնելով. զոր գիւղացի մը ցոյց տուած էր իրեն.

Կը տեսնուի թէ Գ. Բէռօշէլ հրամայած չէր իր խուզարկութիւններէն.

Ի՞նչ պիտի ընէր Մարէնգօ՝ Շանդկրըլէի մէջ.

Միշ-ա-Մօսի և Լա Հէյնի միջամտութիւնը՝ հայր Բուրաժոյի մահուան ու Վիրժինի Լաթուշի սպանութեան գործին մէջ՝ իր ուշադրութենէն վրիպած չէր. Առանց գիտնալու թէ ինչու համար, և դժուար էր իրեն բացատրել իր այս հաւատքին պատճառը, կ'ըսէր ինքնին թէ Լա Հէյնը, կամ գէթ Միշ-ա-Մօս դեր մը կատարած էր Թէյնի տան մէջ.

Ի՞նչ էր այդ դերը. Երկուքը միանգամայն յանցաւո՞ր էին արդեօք. Չէր գիտեր. Եւ այդ մասին ապահովութիւն ունենալու համար էր որ դէպ ի Շանդկրըլէի ջաղացքը կը դիմէր.

Դժուար չէր իրեն՝ Հէյնի հետ ծանօթանալ.

Աւասիկ ի՛նչ ըրաւ բանեցաւ.

Ինքն ալ գաղտորսութիւն ըրած էր, երբ փոքր էր տակաւին ու Հիւսիսի գաւառները կը բնակէր, իր զինուորական ծառայութենէն առաջ. Շուտով գտաւ ճագարներուն ու նապաստակներուն հետեւած արահետները. Քանի մը ժամուան մէջ թեթեւաշարժ կերպով թակարդներ լարած էր ու յաջողած էր մէկ գիշերուան մէջ անտառին բոլոր ճագարներն որսալ.

Գ. Բէռօշէլ ըսած էր Մարէնգոյին թէ Միշ-ա-Մօս գաւառին ամենէն աւելի ծանօթ գաղտորսներէն մէկն էր, և Մարէնգօ ձեռքերը շփելով.

—Շուտով ինծի բարեկամ պիտի ընեմ զինքը, պատասխանած էր.

Քիչ յետոյ ջաղացքը հասաւ.

Հէյնը հոն չէր. Իր կինը միայն կարգ կը պատրաստէր մեծ սրահին խորը.

Ներս մտաւ, քաղաքավարութեամբ ողջունելով.

—Միշ-ա-Մօս պտըտելու ելած է.

—Ի՞նչ կայ որ, ըսաւ Լա Հէյն պաշտպանողական շեշտով մը. Ի՞նչ կ'ուզէք իրմէ.

—Երբ որ գայ, կ'ըսեմ իրեն.

—Զինք կը ճանչնա՞ք.

—Ո՛չ. Եւ ո՛չ իսկ տեսած է զիս. Ես տեղացի չեմ, հիւսիսային գաւառներէն եմ, սահմանագլխոյ մօտ.

—Թերեւս պիւրի ու ցորենի համար կը ճամբորդէք.

Մարէնգօ քրքիջ մը արձակեց.

—Չէ՛, ըսաւ, ճագարի համար կը ճամբորդեմ.

Եւ ջուաններու խոշոր ծրար մը հանեց, զորս խնամով փաթթած ու պահած էր հագուստին ներքեւ.

—Ուրեմն իրեն սպասեցէք, եթէ այդ բանին համար եկած էք. Բայց պահապանները շատ են այս կողմեր և դժուարաւ կ'ապրինք. Աւելի աղէկ կ'ընէք ձեր երկիրը վերադառնալով.

Եւ մերթ ընդ մերթ Լա Հէյն կը բանար սեղանին խուփը տեսնելու համար թէ կարագն ի՛նչ վիճակի մէջ է.

—Ըսի ձեզ, վրայ բերաւ Մարէնգօ, թէ ճագարի համար կը ճամբորդեմ. Իմ արհեստս աւելի գնել է ուրիշներէն քան թէ անձամբ գաղտորսութիւն ընել, թէպէտ ի հարկին, ես ալ չեմ նեղանար...

—Դուք ճագարի առեւտո՞ւր կ'ընէք.

—Այո՛.

—Եւ զանոնք Բարիզի վաճառանոցներո՞ւն կը ղրկէք.

—Այո՛. Հայր Միշ-ա-Մօս հատը քանի՞ կը ծախէ որսի վաճառականներուն.

—Հատը քսան սու, երբեմն ալ քսան երկու.

—Գողութիւն է այդ.

—Ա՛հ, ըսաւ Լա Հէյն գուշակելով որ շահաւոր գործ մը կար.

—Գողութիւն է այդ, բարձրաձայն կ'ըսեմ, ճշմարիտ գողութիւն մըն է, կ'ըսէր Մարէնգօ համոզուած.

—Դուք աւելի սա՞ղ կը վճարէք, պարոն.

—Հատը երեսուն սու.

—Իսկ նապաստակնե՞րը.

—Զոյգական ֆրանքի.

—Այն ատեն, էրիկս հետ պիտի համաձայնիք ապահովապէս.

Մարէնգօ ժպիտ մը զսպեց.

—Ես ալ կը յուսամ, ըսաւ քթին տակէն.

—Ահա ինքն ալ կուգայ, ըսաւ Լա Հէյն.

Մարէնգօ գնաց դուռը դիտել. Ո՛չ ոք կար.

—Ուսկի՞ց կը տեսնէք, հարցուց.

—Մտիկ ըրէ՛ք.

Զուարթ գիւղացւոյն երգելու ձայնը կը լսուէր Պէօյրոնի երկայնութեամբ ու ջաղացքին շրջակայքը տարածուող անտառներուն մէջ.

—Ի՞նքն է որ կ'երգէ.

—Այո՛.

—Ի՜նչ ալ աղուոր ձայն ունի. Անտառապահներուն ազդարարելու համա՞ր է.

—Ո՛չ. Նա ամեն ժամանակ կ'երգէ. Շատ զուարթ է.

—Ուրեմն իրարու պիտի յարմարինք, վասն զի ես ալ շատ մը երգեր գիտեմ.

Միշ-ա-Մօս տուն կը մտնէր. Մարէնգօն տեսնելով կանգ առաւ.

—Պարոնը եկած է ճագարներ գնել քեզմէ, ըսաւ Լա Հէյն ոստիկանը ցոյց տալով առանց ծիսը գործածելէ դադրելու.

—Այո՛, և երբեմն ալ որսալու համար, ի հարկին.

—Ա՛հ, ա՛հ, դուք գաղտորսութի՞ւն կ'ընէք.

—Քիչ մը, բարեկամս Տէ՛ս...

Եւ ջուանները ցոյց տուաւ, սուտակին տակէն.

—Աղէկ բան չըլլար, ըսաւ Հէյն կասկածոտ կերպով մը. Գործած ժամանակնիդ տեսնելու է. Պէրժըրայի անտառներն հեռու չեն. կ'ուզէ՞ք հետս գալ. Իսկոյն պիտի տեսնեմ թէ ձեռքերնիդ վա՞րժ են. Պէրժըրայի անտառները կ'ըսեմ, որովհետեւ խօսք տուած եմ Թէյնի Տան հողերուն մէջ գաղտորսութիւն չընել. Իրաւ է թէ հայր Բուրաժօ մեռած է, բայց այդ բան արգելք մը չէ որ խօսքս չի բանեմ. Երթա՞նք.

—Այո՛, երթանք.

Ճամբայ ելան. Երեք ժամ յետոյ կը վերադառնային, թեւ թեւի տուած. Միշ-ա-Մօս այլ եւս կասկած չունէր.

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային Ժողովս Ժ. Նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 26 յուն., ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ. Առանձը պիտի բացուի ժամ ճիշդ 7 ին և փակուի 10 ին.

Կը հրաւիրեմք Ազգային Երեսփոխանները որ հաճին ներկայ գտնուիլ.

Մնամք աղօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

23 յունուար 1890

ՕՐԱԿԱՐԳ

Տեղեկագիր Կաթողիկոսական Ընտրութեան Յանձնաժողովոյ ([illegible]).

Ատենադպիր
Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Օրթագիւղի Ս. Հռիփսիմեանց ու Նեկտարեան վարժարանին ի նպաստ անցեալ տարի կազմակերպուած ընտանեկան երեկոյթը արդիւնաւոր ժէյի տպաւորութիւն մը թողած էր որ այս տարի ևս նմանօրինակ երեկոյթ մը տալու փափաք յայտնուեցաւ. Այս փափագանաց համաձայն, խնամակալութիւնն որոշած է յիշեալ վարժարանին ի նպաստ երեկոյթ մը տալ փետրուար 12 երկուշաբթի գիշեր գիւղին Բարեսէր ընկերութեան թատրոնին մէջ. Տարակոյս չունինք թէ այս հանդէս, իւր նախորդին նման, պիտի պսակուի ամենայն յաջողութեամբ.

Վսեմ. Ջօնդ. Ասլեռւին կողմէ այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Տիկին Նեկտար Ջօնդ տարաժամ մահուան լուրն հաղորդող հեռագիրը անհիմն է.

ԱԶԳ. ՍԱՐԻՍՈ ԼԷ. ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ ՏԱՆՏԱՆՉՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

Ի ՆՊԱՍՏ

ԱՐԱՄԵԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Ի ԹԱՏՐՈՆ ՓԱՂԼԵՏԻՆԻ

Շաբաթ գիշեր 3 Փետր. 1890 ժամը 4 ին

Վայելուչ զգեստ կրելն անհրաժեշտ է.

Մեծ. Անդամք Կարգադիր-Մասնախմբին

Ատենապետ Թաշճեան Սարգիս
Ատենադպիր Մատթէոսեան Յարութիւն
Գանձապետ Սարգսեան Դաւիթ
Գօտանեան Սարգիս
Նորատեան Աւետիս
Կամսարական Արմենակ
Կիւլպէնկեան Կիւլպէնկ
Կիւլպէնկեան Դաւութ
Ղազարեան Բարսեղ
Մանուկեան Մկրտիչ
Միսաքեան Տիրան
Յովակիմեան Յովակիմ
Ներսէսեան Լեւոն
Շիրինեան Միհրան
Չիրաքեան Փարեգին
Պէյլերեան Եղիա
Պէնկեան Յակոբ
Ռապլէթ Լէվի
Սեռանեան Բարսեղ
Ֆնտըքեան Արտաշէս

Կարգադիր Յանձնաժողովս Պատ. անդամներէն անոնց անուններն Պատ. լրագրաց մէջ նախապէս հրատարակելու ցուցակին մէջ մոռցուած ըլլալուն՝ կը խնդրեմք որ հաճիք այն պակասն ալ ցուցակին հրատարակել.

Վ. Ատենադպիր
Յ. Ս. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

24 յունուար 1890
Գատը գէօյ

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Դ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Հրատարակուեցաւ 26րդ թերթն որ կը հասնի մինչև Ferme բառը.

ԲՈՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ ներկայիս կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքիս և թէ գաւառաց վարժարանաց աշակերտներուն թէ կրնան գնել Գրատանս և սոսկալ յիշեալ օրինակ.

Նիկողայոս Տէր Ղեւոնդեանցի
ՏԱՐԵՐՔ ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
Մաս Ա. և Մաս Բ.

Սահակեանցի
ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԻՆ ՈՒԽՏԻ տպեալ յատուկ հրամանաւ Վեհ. Հայրապետին ամենայն Հայոց.

Այս կրկին հրատարակութեանց խրգ... ճամբու ուսումնասիրութիւնը պիտի հաճոյք յարգելի ուսուցչական մարմինն՝ այդ հրատարակութեանց ունեցած առաւելութեանց վրայ իրենց նախորդաց հետ բաղդատմամբ, և լաւ այնմ պիտի գիւրանէ ազգ. մանկութեան կրթութիւնը այն երկու յոյժ կարեւոր ճիւղերուն մէջ. Գաւառներէն դիմողք պէտք է գէթ երեք գաճեկանի փոստի ծախուց համար թղթադրամ ուղարկեն.

«Բիւզանդեան Գրատունը բաց է ամեն առաւօտ և երեկոյ. իսկ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերն առաւօտուընէ մինչև երեկոյ, ի Ղալաթիա, Սեգրա խան, թիւ 5.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սանճաքի երկրորդ աստիճան արքունեաց Գանտրայի գաւառին թարգմանութեանց անօրէն Իպրահիմ Մուստաֆա պէյի և Սկիւտարի Նախնական դատարանի անդամներէն Մարգար էֆէնտիի.

Սախնչի աստիճան՝ վերաքննիչ ատեանի պատժական ճիւղին քարտուղարներէն Ազատուրյան Թէվֆիք էֆէնտիի և Պէրատ գաւառին նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ Իպրահիմ Հիւսնի էֆէնտիի.

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Զինուորական Թիննիկ Յանձնաժողովոյ անդամներէն Ձերիֆ Հիլմի փաշայի.

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ նոյն Յանձնաժողովոյ անդամներէն Միրլիվա Ահմէտ Աթիֆ փաշայի.

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ հանգուցեալ Սիլիկէր Բուլիա փաշայի կնոջ՝ Տիկին Յարոլինա Սիլիկէրի.

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Հնդկաստանցի վաճառական Հաճի Հասան էֆէնտիի և ռուսիացի Գ. Նոքօ Անտըլեանոֆի.

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Արտաքին գործոց նախարարութեան նոյնացեալ քննիչ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Վսեմ. Յարութիւն փաշայի և երկար խորհրդակցութիւններ կատարեց. Յանձնաժողովը կը կազմէին Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական օգնական Վսեմ. Էլիաս էֆ. միճակաւորութեանց տրնօրէն Համտի պէյ, թղթակցութեանց գիւանին գիր-անօրէն Մաւլմաֆա Թահսին պէյ և հաշուակալութեան գիւանին առաջին քարտուղար Խալիլ էֆէնտի.

—Աւստրիական դեսպան [illegible] և անգղիական դեսպան Գ. Ս. [illegible] Հիւր երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին հետ.

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐԵՐԸ

Ըստ առաջարկութեան բժշկապետ Մավրոյէնի փաշայի, Վեհ. Սուլթանն հրամայած է յանձնաժողով մը կազմել երկու բժիշկէ ու մէկ քիմիագէտէ բաղկացեալ, պաշտօն ունենալով Թուրքիոյ զանազան կողմերը շրջիլ և գտնուած հանքային ջուրերը տարրալուծել. Անգամ մը որ այդ ջուրերը ընդունուին վաճառման յանձնութեան մէջ, անոնց օգտակար հանգամանքը ճանչցուելով, տարեկան իբր երկու միլիոն ֆրանք հասոյթ պիտի բերեն Տէրութեան. Վերոյիշեալ յանձնաժողովին անդամակցութեան համար Մավրոյէնի փաշայի կողմէ առաջարկուած բժիշկներն են՝ Տքթ. Մարքիսի փաշա և Տիքա պէյ.

ԳԱՐԱՑԱՂԻ ԻՇԽԱՆԸ

Չեթինէէն կը հեռագրեն թէ Գարատաղի իշխանը մտադիր է յառաջիկայ գարնան Կ. Պոլիս գալ, յայտնելու իւր յարգանքը Վեհ. Սուլթանին.

ԲԱԹՈՒՄԻ ՏՈՒՐՔԸ

Այն յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունի քննել Բաթումի ազատ գործադրութեան եղանակին յատուկ կանոնագիրն, երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Բ. Դրան ընդ նախագահութեամբ Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշայի. Յանձնաժողովը կը կազմէին Բաթումի վարչութեան նախագահ Մագհար էֆէնտի, տրամադիր թղթակցութեան քարտուղար Նուրի էֆէնտի, Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Գաբրիէլ ու Կէչէր էֆէնտիք և ասոր պաշտօնատանց երկրորդ թարգմանը. Երէկի նիստին մէջ ասոր անդամներն միաձայնութեամբ ընդունեցին Բաթումի ազատ գործադրութեան եղանակին վերաբերեալ կանոնագիրն, որուն տարրագրութեան պատրաստուած տեղեկագիրը.

Այս տեղեկագիր ի ստոյց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին պիտի մատուցուի, Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ քննուելու համար.

Տէրութիւնք արդէն ընդունած էին Բաթումի համար յառաջագոյն հրատարակեալ օրէնքն և միայն գործադրութեան եղանակին վերաբերեալ կանոնագրոյն նկատմամբ անհամաձայնութիւն մը ծագած էր. Արդ, գործադրութեան եղանակին ևս ընդունուած ըլլալով, Բաթումի տուրքը ընդհանրապէս ամեն կողմ գործադրութեան պիտի դրուի կայս. Իրատէին ելնելէ յետոյ.

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ

Թուրքիոյ աւստրական մաքսային դաշնագրոյն վերանորոգման համար աւստրական պատուիրակ Գ. Թէմփրինաքէֆ ընտանեօք Ռուսիա ուղեւորեցաւ. Բանակցութիւնք իր վերադարձէն յետոյ միայն պիտի սկսին.

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԳԵՒՔ

Բուլկէրի երկաթուղեաց վերջին վիճակահանութենէն (120րդ) որ կատարուեցաւ շաբաթ օրը, Հանրային Պարտուց վարչութիւնը շահած է երկու պարգեւներ, մին 25,000 ֆր ի ու միւսը 1000 ֆր ի. Ըլլալով վարչութիւնն այս գումարները կը յատկացնէ նոր պարտատոմսեր գնելու, որով իր կամաւ նոյնքան արժէթուղթք կը պակսին հրապարակէն.

Գ. ՏԻՄԻԴՐԻ ՆԷԼԻՏՈՖ

Ռուսական դեսպանի որդի Գ. Տիմիդրի Նէլիտոֆ որ Աթէնքի ռուսական դեսպանատան կցորդի պաշտօնը վարած էր, Ս. Փրկչի պատուանշանն ստացեր է Յոյնաց թագաւորէն.

ՍԻՄԱՆԱՑ ԱՌԵՒՏՈՒՐ

Իփէքչէ և Եէնիճէէ կը գրեն թէ ծխախոտի վրայ մեծ գործեր կ՚ըլլան այդ գիւղաքաղաքաց մէջ, մանաւանդ Եգիպտոսի հետ, որ մեծաքանակ գնումներ կընէ այն կարգադրութենէն ի վեր, որ եղած է յիշ. Եգիպտոս ներածելի օսմանեան ծխախոտներու նկատմամբ.

ԻԶԶԷԹ ԷՖԷՆՏԻ

Կայս. հրամանաւ՝ Հեռագրական և Թղթատարական Նախարդ անօրէն Իզզէթ էֆէնտի հանգստեան կոչուած է.

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՍԷԼԱՆԻԿԻ

Առևտրական Նախարարութեան որոշմամբ, Սէլանիկի նորահաստատ երկրագործական վարժարանին և տիպար ագարակին անօրէն կարգուած է Վիթալիս էֆէնտի, որ Եւրոպիոյ մէջ իւր ուսումն առած մասնագէտ մ'է. Վիթալիս էֆէնտիի օգնական և միանգամայն երկրագործութեան տեսական մասին ուսուցիչ կարգուած է Իպրահիմ Խալիլ էֆէնտի, նախկին շրջանաւարտ Միքդէլէ վարժարանին. Երկրագործութեան գործնական մասին ուսուցիչ կարգուած է Միհրան էֆէնտի, վկայեալ Ֆրանսայի երկրագործական վարժարանէն. Սոքա արդէն Սէլանիկ ուղեւորած են իրենց պաշտօնին գլուխն անցնելու.

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔ

Զինուորական առաքմանց համար պատրաստուած կանոնագիրը, զոր խմբագրած է Սպարապետի Դրան մէջ կազմեալ յատուկ յանձնաժողով մը, վաւերացած է կայս. Իրատէով. Այս կանոնագիր կը տպագրուի զինուորական տպարանին մէջ.

* *

Սպարապետի Դրան մէջ կազմեալ յատուկ յանձնաժողով մը պատրաստած է Զինուորական Պատժական օրէնք մը, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով. Այս օրէնք ցարդ գոյութիւն չունէր և զինուորական ատեանք ցարդ քաղաքային օրինաց կը հետևէին. Այս օրինագիրքն ևս կը տպագրուի զինուորական տպարանին մէջ.

Սկիւտարի Հրէից նպաստամատոյց յանձնաժողովն ի նիստ գումարուեցաւ երէկ ընդ նախագահութեամբ Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշայի. Յանձնաժողովը կը կազմէին Հանրային Պարտուց վարչութեան անօրէն Սէյիմ Մէլհամէ էֆէնտի, Թաղապետութեան Զ. շրջանակին անօրէն Գյաք պէյ, Քաղաքապետութեան ժողովոյ նախագահ Ահմէտ փաշա և նոյն ժողովոյ անդամներէն Անսան էֆէնտի.

—Ելմտական նախարարութեան քննիչներէն Նամըք պէյ երէկ Զմիւռնիա ուղևորեցաւ.

—Եանեայէն կը գրեն թէ ինֆլուէնցան այնտեղ ևս ծագեր է. 20000 բնակչաց 2000ը, այսինքն ժողովրդեան 100էն 10ը բռնուած են այդ հիւանդութենէն որ սակայն մահացու հանգամանք մը չունի եղեր այնտեղ.

—Նիկոմիդիոյ մէջ ինֆլուէնցան նուազել սկսած է.

—Շաբաթ օրը Ոսկեգիւրի մէջ նաւակ մը ընկղմեցաւ ցնորումի մը բախմամբ. նաւակին մէջ գտնուող չորս հրեաներ թէև ծովը ինկան, սակայն ազատեցան, նաւավարը միայն խեղդուեցաւ.

—Պէյօղլուի գործարանին մէջ աշխատելու համար զինուորներ պիտի ընտրուին արհեստական զօրագունդէն.

—Երէկ իրիկուն Մահմուտէ աքսեէն անցնող շոգենաւ մը, որ առագաստ պարզած կերթար, նաւակ մը ընկղմեց, յորում բաց ի նաւավարէն, վեց ուղևորք կը գտնուէին. Մօտը գտնուող ուրիշ նաւակներ ժամանակին հասնելով, մեծ դժուարութեամբ ազատեցին ուղևորները և նաւավարը որ մարած էր.

—Քաղաքապետութիւնն որոշած է որ Թրամվէյի կառքերու մէջ քանի փոքր նաւ տոմսակներ տրուին քաղաքային ու զինուորական վարժարանաց աշակերտներուն և իւր այս որոշումը մատուցած է Սպարապետի Դրան և Կրթական Նախարարութեան, որպէս զի գործադրել տան զայն Թրամվէյի վարչութեան, որ ցարդ կ'ընդդիմանայ.

—Երկուշաբթի գիշեր Պուլկուրլուի մէջ մարդասպանութիւն մը գործուեցաւ. Տիմիթրի անուն մարդ մը գիւղին Տէրէ Իչի կոչուած տեղը քիննեանի մը ... [illegible] ... Ոստիկանք մարդասպանը ձերբակալեցին.

—Բստ տեղեկութեանց [illegible] ... [illegible] ... կը հաստատուի թէ [illegible] անուն [illegible] գործած է.

—Առանձնայի երկրագործական քննիչը Գաղան գաւառը գնացեր է, ուր խումբ մեծ փոմներ կը հասցնեն հունձքերուն. Փննիչն հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնու այդ անասնոց ջնջման համար.

—Նախընթաց գիշեր յայն երեւոյթը մ' ի Բերա Պէրր-Բազարի կողմը կեցող Հէլէ-Տէյ մը գրաստատունին յարձակելով փորձեց փախչիլ. սակայն Հէլէ-Տէյն անոր մէկ վարպետ յաջողեցաւ բռնել զայն այն պահուն երբ արդէն ուշացած կ'ելնար, ու այդ ծանրապէս վիրաւորուած. Ոստիկանք վրայ հասան և զայն ձերբակալելով սովորութեան պատգարակով պաշտպանող վախուզեցին.

—Պէրութի նախորդ կառավարիչ Ահմէտ Նէճիպ փաշա երէկ առաւօտ Պրուսա ուղևորեցաւ.

—Մեծ-Եպարքոսին եղբայր և Առանձայի նորընտիր կուսակալ Շաքիր փաշա որ չորեքշաբթի օրը Իզմիր հասած էր, շաբաթ օրը մեկնած է անտի իւր պաշտօնատեղին ուղևորելու համար.

—Մայրաքաղաքիս իտալական գեղարուեստ նախորդ առաջին քարտուղար Գ. Թուրինինի, որ Բէլչգայի ընդհ. հիւպատոս անուանուած է, նախընթաց օր իւր նոր պաշտօնատեղին ուղևորեցաւ ընտանեօք.

—Առողջապահական վարչութիւնն իւր վերջին նստին մէջ տեղեկագիր մը պատրաստած է մայրաքաղաքիս մէջ տիրող համաճարակ հիւանդութեանց վրայ. Այս տեղեկագիր կայս. կառավարութեան պիտի մատուցուի.

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք Ահմէտ էֆէնտի անուն մարդ մը ձերբակալած են. Այս մարդ իւր տան մէջ գրաւոր հիւանդ կին մը գեղին մէջ լուցկի գլուխներ նետած է. Հիւանդը գեղը բերանը առնելուն տարօրինակ համ մը առնելով կը կասկածի. Բժիշկներ հրաւիրելով կը տարրալուծեն գեղն և խարդաւանքը կը հաստատեն. Ահմէտ էֆէնտի ձերբակալուելով հարցաքննութեան կ'ենթարկուի և կը հաստատուի թէ մտային խանգարում ունի.

—Պոլսոյ նախնական դատարանին Հուքուքի առաջին ճիւղին ատեանները ժամ 5ին բացուելով մինչև $5\frac{1}{2}$ մանաւոր խնդիրներով և յետոյ մինչև $10\frac{1}{2}$ գատերով պիտի զբաղի.

—Զէյթունի Պօղոսեան կը հերքէ այն լուր թէ Մուշ զօրանոց Մոխրատանի վարչութեան կողմէ գնուած է.

—Իզմիրի Էխօ-տը-լ'Օրիան լրագիրը կը պատմէ թէ յունուար 15 ի երեկոյին Սարայքէօյի կայարանին ու Տէնիզլիի քաղաքին միջեւ գտնուող ճանպուն վրայ երթեւեկող կառք մը, այս վերջին քաղաքին քիչ հեռաւորութեամբ յարձակման ենթարկուած է վեց զինեալ չարագործներէ որք կառքին մէջ գտնուող վեց անձինքը. Այս վերջինք, որոց մէջ կը գտնուէին ոստիկանութեան սպայ մը և երկաթուղւոյ պաշտօնատար մը, բոլորութեան ծանուցեր են Տէնիզլիի գայմագամին որ անմիջապէս ճամբայ ելեր է և ամբողջ գիշերը խուզարկութիւններ կատարել տալով բազմաթիւ մարդիկ ձերբակալուեր են.

ՀԱԶՈՒԱԳԻՒՏ ԱՌԻԹ

ԲՐԻՏԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

[illegible]

ENCYCLOPÆDIA

Այս գերազանց գործ, որ տեսակին մէջ առաջնակարգ կը հանդիսանայ, 10 հաստատակազմ հատորներէ բաղկացեալ է, մաքուր թղթի վրայ գեղեցիկ մանրատառ տպագրութեամբ, իւրաքանչիւր էջ երկու սիւնակի բաժնուած, աշխարհագրական, բնապատմական, գեղարուեստական և այլ բնոյթ բնոյթ պատկերներով, գծագրութեամբք և նշանաւոր մարդկան կենդանագրերով ու ձեռագրերով զարդարուած, և կը պարունակէ աւելի քան 27,000 յօդուած, 8,320 մեծադիր էջերու վրայ. Պատմական, Հնախօսական, աշխարհագրական, գիտական, ազգագրական, մատենագրական և թէ՛ գեղարուեստից, թէ հասարակ արհեստից վերաբերեալ խնդիրք, գործք և գործիչք առաջնակարգ ձեռնհասութեամբ օժտեալ հեղինակաց գրչին ներքև պարզուած և լուսաբանուած են սկզբնական համարի այս գեղեցկագոյն ու ճոխագոյն արտադրութեան մէջ.

Մասնաւոր պատճառաւ մը ի վաճառ հանուած է այս գործէն օրինակ մը. Տասն հատորներն ալ մաքուր վիճակի մէջ. Վերջին գին՝ հինգ անգլ. ոսկի. Դիմել առ Տէօրմէճեան էֆէնտի, ի տպարանի Արեւելք լրագրոյ.

ՏՕՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէշբաշ փողոց թիւ 9.

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երկուշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները.

Նաև բատ առաջնոյն Սկիւտար կը գտնուի առաւօտներն մինչ կէս օր.

47

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Պերլին, 4 փետր.

Նորին Տէրէ Ալ. Զայտունկ կը յայտարարէ թէ Պիսմարք իշխանին և ընդհանուր գնդապետին մինչև խռովութիւնն, որ հրատարակուած է այս վերջնոյն տեսարակին մէջ, բոլորովին սխալ է. նոյնպէս սխալ ներկայացուած է Գահաժառանգին (Փրէտէրիք Գ. կայսր) ընթացքն, որովհետև նա միայն աշխատեցաւ այժ կատար Պիսմարք իշխանին խաղաղութիւն գոյացնելու համար, մինչդեռ թագաւորին ուղեց յառաջ տանիլ պատերազմը. Մնաց որ, Սդաֆէլ գնդապետը կը մտածէր Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Ֆրանսայի միջև կնքել յարաբերութեանց տարբերութիւնը, և թէ Ֆրանսայի հետ հաշտութեամբ գործելը բնաւ օգուտ չը պիտի ունենայ Գերմանիոյ, որ գարբել ի վեր եղած է և ապագայ գալուց մէջ ալ ենթակայ պիտի ըլլայ Ֆրանսայի կողմէ. «Գերմանիոյ համար կը մնայ միմիայն զինուորական երաշխաւորութիւն.»

([illegible])

Պերլին, 3 փետր.

Կայսրն այցելեց Լիխդրրֆէլտէի Զինուորական վարժարանը. Խօսքն ուղղելով այն աշակերտաց որք վարժարանէն կ'ելլեն՝ բանակին մէջ մտնելու համար իբր սպայ, կայսրն ըսաւ. «Շատ ծանր ժամանակի մը մէջ կ'ապրինք, ուր իւրաքանչիւրէն ծանրագոյն բաներ կը պահանջուին. պարզութիւն, ժուժկալութիւն կը խնդրուի և ոչ պերճանք. Կայսրութեան քանի մը կողմերէն գանգատներ հասած են ինձ առաւելագոյն վրայ ի գործ դրուած ծայրայեղութեանց մասին. այսպէս ոչ խոյս և ոչ խաղալ ուղեն է զինուորաց նկատմամբ, այլ համբերատար և ներողամիտ. Իւրաքանչիւրին կարողութեան վեր բան պէտք չէ պահանջել. Այս ժամանակիս ուշադրութեան դէմ անխափ յարձակումներ կ'ըլլան, սպայներու պարտաւորութիւնն է իրենց բոլոր ուժով նեցուկ ըլլալ նմա, ոչ միայն իրենց պաշտօնին և անհատական կենաց մէջ.»

Պելկրատ, 4 փետր.

Գարատաղի պաշտօնական պատուիրակ Գ. Վուքօվիչ մեկնեցաւ ի Կ. Պոլիս.

Պելկրատ, 4 փետր.

Կը հաստատուի այն լուր թէ կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ Սկուփշթինաց ժողովոյն՝ աւելորդը բարձրացնել, բանակին ապահովութիւնը ի գլուխ հանելու համար.

Բեգրոպուրկ, 4 փետր.

Սդաֆէլ գնդապետին անտարակը չափազանց անճաշակ տպաւորութիւն յառաջ կը բերէ աստ. Լրագիրք կ'ըսեն թէ կարծես ֆրանսական բանակը կը փափաքի Գերմանիոյ դէմ պատերազմել. ([illegible])

Բեգրոպուրկ 4 փետր.

Հնդկաստանի Համաժողովը հրաւիրելոց կառավարութիւնն որ հնդկական Կաճառ մը հաստատէ ի Կ. Պոլիս.

Պելկրատ, 4 փետր.

Պաշտօնական Օրագիրը կը հրատարակէ բանակին բարձրագոյն հրամանատարութեանց մէջ փոփոխութիւն մը. ի միջի այլոց, Գ. Փրոդանովիչ Դանուբի զօրաբաժնոյն հրամանատար անուանուած է.

Լոնտոն, 4 փետր.

Թայմզ կ'իմանայ թէ Լոնտոնի ռուսական դեսպան Գ. տը Սթաալ Բեգրոպուրգ գնացած է Անգլիոյ և Պորթուգալի միջև կնքուած վէճին վրայ տեղեկութիւն հաղորդելու համար.

Բարիզ, 4 փետր.

[illegible] Ելմտական նախարարն հաշուեցոյց 1889 տարեշրջանի ելմտացոյցը ([illegible]). կ'երեւի թէ նախարարը 36 միլիոն բաղ մը ցոյց տուած է.

Փարիզ, 4 փետր.

Իտալական դեսպան Մէնապրէա զօրավարը շնորհակալութիւն յայտնեց առ Գ. Սփիւլլէր՝ հանգուցեալ Գ. Մառիանիի յաջորդութեամբ առթիւ Ֆրանսայի և Իտալիոյ յարաբերութեանց վրայ արտասանած խօսքերուն համար.

Փարիզ, 4 փետր.

Լայխթէնպէրկի Դուքսն այցելութիւն տուաւ Հանրապետութեան Նախագահին ի դիմաց Նիքօլա Մեծ-Դուքսին որ հիւանդ է. Նախագահն այսօր փոխադարձ այցելութիւն պիտի տայ Մեծ-Դուքսին.

Բարիզ, 4 փետր.

[illegible] սա անտեղութիւնք կը պարզէ թէ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի շահերուն եւրոպական աշխարհաքաղաքականութեան գլխաւոր հիմը կը կազմեն. Սակայն ազգերն, ինչպէս և անհատները, մինչև մէկ աստիճան հպարտութեան պէտք ունին. Մարդիկ կան որք կարծ բիւրան կերպիւ Ռուսիոյ վրայ կը փարին. այս փարմանք անարժան և ծանր է. Հետևաբար միակ աշխարհավարութիւնը սա է. «Մեծաքանակ Լէգէյի հրաժում և բազմաթիւ զօրք.»

Բարիզ, 4 փետր.

[illegible] լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Փօնդուառ ա'Էսքօնդ դրամատան երեք նախկին տնօրէններու դէմ ձերբակալման հրաման ելած է.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 2. յունուար

Օսմանեան Փոնսոլիտէ

[illegible] Սեքի		9 0
[illegible]	»	9 19
[illegible] մէջ	»	19 21
Առաւօտեան բացուեցաւ	»	19 21
Կէս օրին	»	19 23 1/2

ԽՈՒՆԻՖԻԱՑ ՏԱՒԻՒԼ

Երէկ երեկոյ	44 25
Այս առաւօտ	44 25
Կէս օր	44 30

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՅ

[illegible]	A. Սերի	40 10
»	B. »	24 15
»	C. »	19 21

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Օսմանեան Պանքա	Անգլ. Լր.		4 25
[illegible] Պանքայ	Օսմ.	»	8 28
Ծխախոտ [illegible]	»	»	7 16
[illegible]	»	»	4 30
Թրամուէյ	»	»	472 1/2
Պուլկէրի երկաթուղի	Ֆր.		74 3/8
[illegible]	»		— —
[illegible]			121

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ԴՐՇ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Իմփէրիալ	»	90
[illegible]	»	51 10
Ռուսական թղթադրամ	»	8 27
» արծաթ	»	77
Մէճ. արծաթ (տալը)	»	108 22
Վենետիկ	»	103 20
Հոլանտայի	»	103 20
Մեճիտիյէ	»	100 20
Բէշլիք	»	8 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 4 փետրուար ժամ 3 էւ 10 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 85
» » 4 1/2 %	105 87 1/2
Օսմանեան փոխառութիւն Սերի Դ.	18 02 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	74 50
» [illegible]	— —
Ջրանցք Սուէզի	533 12 1/2
[illegible]	722
Իտալական Ռանթ 5 %	94 20
Եգիպտական 6 %	455
[illegible]	— —
Օսմանեան միացեալ	475 25
Ջրանցք Պանամայի	792 50
[illegible]	401 25
[illegible]	2305
Սպանիական արտաքին	72 13/16
[illegible]	25 29 1/2

Լոնտոն, 4 փետր. ժամ 6 յետ — երեկոյ

Անգլ. Քոնսոլիտէ	97 11/16
Օսմ. » Սերի Դ.	17 3/4
» » » Դ.	— —
» » » Ա.	40 1/8
» » » Բ.	21 1/8
» » » Գ.	17 3/4
Փոխառութիւն 1877	101 1/4
Ջրանցք Սուէզի	11 3/16
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)	93 13/16
» [illegible]	103 1/2
Տայրա Սանիէ	83 7/8
Տօմէնիալ ([illegible])	102 3/4
Եգիպտական 5 %	89 1/2
Միացեալ »	73 7/8
Ռուսական 1889	94 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 30

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 4 փետր. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 86
Օսմանեան փոխառութիւն Դ.	18 50
Օսմանեան երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ	474 68

Վիեննա, 4 փետր. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	86 70
» [illegible]	116 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 70

Պերլին, 4 փետր. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 42 1/2
Ռուսական թղթադրամ	223
Օսմանեան երկաթուղի	81 80
Օսմանեան փոխառութիւն Սերի Դ.	17 70

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ղազարոսեան ազնուամեծար և բարեպաշտօն Բարսեղ էֆ. տեղեկանալով որ ազգասէր Թաղիս երկսեռ վարժարանի հէգ մանկիկներ ցրտի սաստկութենէն կը դողան, ինքնաբերաբար բարեհաճեցաւ նուիրել մի փաստաբան հանդերձ խաղալիկներով և պատրաստ գնուած վառարանի մը ամբողջ խաղալիկները.

Թաղական Խորհուրդս զգածեալ նորին Ազնուութեան այս սիրայօժար գործածութեան գործէն, կը փութայ ի դիմաց նոյն ազգաւոր մանկիկներու հրապարակաւ մատուցանել իւր խորին շնորհակալութիւնը.

Նոյնպէս մի քանի բարեպաշտ ազգայինք ի պայծառութիւն Ս. Եկեղեցւոյս և ի նպաստ աղքատաց Ս. Մննդեան տօնին առթիւ հանգեան ողորմութիւն նուիրելու, որոց պատուական անուանքն ևս շնորհակալութեան զգացմամբ աստանօր կը յիշատակենք.

Ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ
Գումգաբուի գրսի

Ատենադպիր ՏԻՐԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Ատենապետ ՍՏԵՓԱՆ ՖՐԷՆԿԵԱՆ

Անուանք Նուիրատուաց

Խոշատուր Տէր Գալուստեան ղրուշ 54, Յարութիւն Շէքէրճեան 40, Յարութիւն Քէռաճեան 40, Մկրտիչ Ուզունեան 40, Մանուկ Նաալճեան 40, Պօղոս Եսայեան 40, ՈՄՆ 30, Կարապետ Խաչադեան 20, Մկրտիչ Ինճէեան 20, Ստեփան Քէօսէեան 20, Պետրոս Իրիգորեան 20, Յարութիւն Գրիգորեան 20, ՈՄՆ 20, Յովհաննէս Պէչալեան 20, Միհրան Գասպարեան 20, Մանուկ Արզրեան 20, Տիրան Նազարեան 20, Ազարիկ Միրեան 20, Սարգիս Մէնկէնէճեան 10, Խաչիկ Մէնկէնէճեան 10, Մկրտիչ Ճամպազ 10, Սեդրաք Մերկերեան 10, գումար 544 ղրուշ.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ԸՆԿ. ԱՅՆԹԱՊԻ

Սակաւ ժամանակամիջոցի մը մէջ ի գաւառս տեղի ունեցած կրթական շարժումներ ապարդիւն չեն եղած ժողովրդեան բարոյական կենաց բարձրացման նըկատմամբ։ Այնպէս որ, նոյն ինքն ժողովուրդը այդ շարժմանց կարեւորութիւնը զգալով կը ջանայ նոցա յարաճուն ձեւ մը տալ, զարգացումէ չզրկուելու համար։ Կիլիկեան գաւառներ զգացած են այդ պէտքը իբր կենսական խնդիր։

Այնթապ՝ առաջին տեղը կը գրաւէ այդ գաւառներու մէջ իր յառաջդիմութեամբը, և զայս կը պարտի նշանաւոր հաստատութեան մը,—Վարդանեան Ընկերութեան։

Վարդանեան ընկերութիւնը հաստատուած է 1867 ին, խումբ մը տեղացի զարգացեալ ուսումնասէրներու ձեռամբ, Մայրենի լեզուն և կրթութիւն ծաւալելու նպատակաւ, որուն համար ջան ի կուրծ աշխատած է, և տակաւին կ'աշխատի։

Վարդանեան Ընկերութեան հրապարակային գործունէութիւնը կ'սկսի 1882ին Վարդանեան Կրթարանի բացմամբ, որ Կիլիկիոյ բոլոր վարժարանաց բարձրագոյնը հանդիսանալով, գովելի արդեանց պըտղած է հիմնադիրներուն աշխատութիւնը։ Յիշեալ ընկերութեան համբաւը Կիլիկեցի ազգայնոց մէջ արձագանգ գտած է, ինչպէս նաեւ հեռաւոր և մերձաւոր երկիրներու մէջ և սոյն փոխարէն ազգային և օտար ընկերութեանց, ականաւոր անձանց մասնաւոր քաջալերութեանց արժանացած է։

Եւ իրաւամբ արժանացած է Վ. Ընկերութիւնն այդ բոլոր քաջալերութեանց, զի առաջին անգամ նա սկսած է Մայրենի լեզու և կրթութիւն տարածել Այնթապի մէջ, ամենէն յառաջ նա թատերական ընտիր ներկայացումներով ժողովրդեան բարոյական կարողութիւնը կրթելու ջանահնար եղած է. առաջին անգամ նա լրագիրներ բերել տուած է, առաջին լսարանը նա հաստատելով Այնթապցիներու մտաւորապէս զարգացման նոր զարկ մը տուած է, լրագրական բազմակնճիռ ասպարէզի մէջ ալ առաջին քայլը նա առած է հրատարակելով ՄԵՆՏՈՐ անուն պարբերական հանդէսն եւն. եւն.

Վարդանեան Կրթարանն ալ, ինչպէս յիշեցինք, իւր տեսակին մէջ եզական է, սակայն փոխանակ քաջալերութեանց, նորա անզուգական վարիչները կը հալածուին այնպիսիներէ, որք ազգային ասպարէզն իրենց անձնական նկատմանց (*) կեդրոն գործածել կը յաւակնին, բայց և այնպէս անոնք անյողդողդ հաստատամտութեամբ կ'աշխատին պահել այդ հաստատութիւնն ի պատիւ ազգին առանց օգնութիւն սպասելու ո և է աղբիւրէ մը։

Այդ բոլոր զոհողութիւնները կը լինին ի զարգացումն ազգային երիտասարդութեան, զարգացում՝ որ անժխտական պէտք մ'է Այնթապի նման քաղաքի մը մէջ, ուր օտար կրթական հաստատութիւնք և գործիչք մեծ դեր մը կատարել կը յաւակնին ժողովրդեան ազգային և կրօնական ոգւոյն փոխելու նպատակաւ, թէև հեռի յաջողութենէ։

Վարդանեան Ընկերութեան գործունէութիւնն հետզհետէ կ'աճի իւր ազգին նուիրած շրջանաւարտներով, որոց թիւը ցարդ 10 է, կրթարանի հաստատութեան թուականէն սկսեալ. 9 շրջանաւարտներ ալ այս տարուան համար պատրաստուած է, որք մեծաւ մասամբ ձրիաբար կրթուած են. որդէն 20 ի չափ ուսանողք միշտ ձրի ուսում կ'առնուն յիշեալ կրթարանի մէջ։

Կ'սպասենք որ Վարդանեան Ընկերութեան մատուցած ծառայութիւններն, առաւելապէս բեղմնաւորին գոյացած միութեամբ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՄԻԿ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

Տխուր և ցրտագին օր մըն էր, յուղարկաւորք նշանաւոր դագաղ մը դէպ ի գերեզման կը տանէին. Ամեն ազգի և ամեն աստիճանի մարդիկ եկած էին զինքը լալու, իրեն յարգանք մատուցանելու. աղօթող քահանայք յոյն էին, բայց համազգային էր մեռելը, զի այն կարգի ոգիներէն էր որ մէկ հայրենիք չունին, այլ աշխարհ մըն է իրենց հայրենիքն և իրենց ոգւո՛յն մարդկութեան կը վերաբերին։

Մինչ այդ դագաղը կ'անցնի մեր եկեղեցւոյ քովէն, հայ եկեղեցականք կ'ողջունեն զնա խնկօք եւ տխրանուագ օրհնութեամբ։

Բժիշկ մըն էր մեռեալը, հոյակապ բժիշկ մը, որ յաշխարհի՝ կենաց և մահու վրայ նախախնամական պաշտօն վարած էր, և մարդկային ընկերութեան ճակատագրին հետ խաղացած։ Բանի՛ս ծանր է այդ պաշտօնը.—Թեթեւ սխալ մը, փոքրիկ անզգուշութիւն մը՝ մայրենի գրկէ միամօր մանկիկը և տուներէ միակ յաջորդը կը կորզէ։ Ըստ այսմ այդ արուեստին մէջ իշխան ըլլալու համար, պէտք չէ միայն անհուն հմտութիւն, արիութիւն կամաց, անվհատ աշխատութիւն, այլ և լուրջ կեանք, սէր մը գորովի ու աղապատանքը հանրութեան համար։ Մեր հանգուցեալ բժիշկն, Տօքթօր Տիամանտօբուլօս, այս ամեն բարեմասնութիւններն ունէր իր հիւանդաց մասին, իր փրկարար դեղագիրները շատ անգամ ձրի կուտար,

(*) Կը յուսամք թէ այնպիսի նկատմունքներ վերջացած պիտի լինին, շնորհիւ այն միութեան, որ քանի տարիներէ ի վեր լեզուներ կը յոգնեցնէր միայն, առանց գործադրութեան, և որ յաջողած է անցեալ նոյեմբերի մէջ, ընդ մէջ Վարդանեան և Ազնուական ընկերութեանց, միջնորդութեամբ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին։ Միացման խնդրոյն նկատմամբ, Այնթապի Թղթակիցն հարկաւ անտարբեր չը պիտի մնայ։

և կը թափէր զայնս վարդի թերթերու պէս։ Ընտանեկան խառովայոյզ կեանք մը անցուցած է. մարդոց այլ և այլ դատաստանք, իրաւ կամ անիրաւ, գուցէ շատ նիւթեր գտնեն, սակայն մեզ զի՞ փոյթ. տուներէն ներս, զանելէն ներս Աստուած միայն արդար կը տեսնէ, իսկ ինչ որ անժխտելի է, այս է թէ անհամեմատ էր իր տաղանդովը, և իր ընկերական դիրքին մէջ միշտ բարձր մնաց մինչեւ իր վերջին օրը։ Այս մարդը բազմահմուտ ալ էր, զի միայն բժշկութիւնն ուսած չէր, այլ բոլոր ծանօթ գիտութիւնք յինքեան ամփոփած էին։ Եւ այսպէս Սկիւտար կը կորսնցնէ ո՛չ միայն անզուգական բժիշկ մը, այլ և մեծ ոգի մը, և ծանրաբեռն տաղանդ մը։

Այս մարդն իր կենաց մէջ ունեցած է մաս մըն ալ որ հայ եկեղեցւոյ կը վերաբերի և արժանի է յիշատակութեան։ Ընտանեկան գժտութեան մը առթիւ, բժշկութեան մարդը, յեռալ ամենէն և ծեծուած յանձնուած, Հայոց Պատրիարքարանի գիրկն ինկած է, և մեր խաղաղասէր եկեղեցւոյ հովանւոյն տակ՝ ազնւոյ անդորրութիւն գտած։ Հետեւեալն իր խիկ նամակն է.

«Ամենապատիւ Սրբազան Հայր,

«Մինչեւ իմ ու ընտանիքս մէջ թեթեւ գժտութիւն մը ծագելով՝ թշնամիներս օգուտ քաղել կ'ուզէին, մէկ կողմանէ նոյն գժտութիւնը չափազանց անվայել կերպիւ զանազանելով, և միւս կողմանէ հաւզոր ու մեկ հնարքով Յունաց Պատրիարքարանը գրգռելով որ իմ անձնական պատիւս և ընկերական դիրքս նսեմացնելու միջոցներ ինծի դէմ գործածէ, այն ժամանակը ես ալ պէտք կը զգայի կերպ մը ապաստանութիւն ձեռք բերելու, որպէս զի անոնց նենգաւոր հալածանքին դէմ ինքզինքս պաշտպանեմ։ Ուստի Յունաց և Հայոց եկեղեցիներն իբրեւ իրարու քոյր ճանչելով, Ձեր Սրբազնութեան դիմեր էի աղաչելու որ զիս և աղջիկս Հայկական եկեղեցւոյ գիրկն ընդունիք։ Այն ազնուասրտութիւնը՝ որով իմ այս խնդիրս ընդունեցաւ, ազատելով զիս ինծի դէմ ի գործ դրուած բռնութենէն և կարողութիւն տալով ինծի ազատութեամբ և իմ ճշմարիտ սկզբանցս համեմատ գործելու, սպասած յաջող արդիւնքս յառաջ բերաւ։

«Խաղաղութիւնը տանս մէջ վերստին հաստատուելով, ոչ միայն վերջ տուաւ այն անհանգ դառնութեան՝ որոց դիմեր էր ընտանիքս չար խորհրդոց անսալով՝ որոնք շատ սուղ նստան իրեն, այլ եւ հակառակորդներս ալ ամօթահար ըրաւ, որոնք իմ ընտանեկան գործերուս մէջ խառնուելու բնաւ իրաւունք մը չունենալով, իրենց ինքնակոչ պաշտպանութեանը յղանալէ ետեւ իրենց անկարողութեանը մէջ նուաստացան։ Ուստի այսօրուան օրս նուիրական պարտականութիւն մը կը համարիմ ինծ ճանչել, որ Հայոց ազգին խաղաղասիրական և եղբայրասիրական վեհանձնութեան շնորհիւն է որ ընտանեկան հանգստութիւնս գտայ, ինչպէս նաեւ իմ ու ազգիս մէջ ծագած գժտութիւնն ալ վերջացաւ, եւ կուգամ այս թղթով կրկնել իմ խորին շնորհակալութեանս հաւաստին, որով պատիւ կը համարիմ ինծի ըլլալ,

Ամենապատիւ Սրբազնութեան ձերում
Ամենախոնարհ և անձնուէր ծառայ
ՏՈՐ. ՏԻՄԻԹՐԻՈՍ Փ. ՏԻԱՄԱՆՏՕՊՈՒԼՕ
Սկիւտար, 3 ապրիլ 1863.»

Պատուական հայր մը և միանգամայն մայր մըն էր իր զաւակաց, վասն զի անոնց մայրը . . . իր չորս զաւակներն՝ որոց անդրանիկը հազիւ հինգ վեց տարեկան և որոց կրտսերագոյնը 11 ամսուան, իրենց հօրը կը թողու և կ'երթայ . . . . Բժիշկն այնուհետեւ հայր ու մայր կ'ըլլայ միանգամայն. կուտայ անոնց լաւ դաստիարակութիւն։ Իր վերջի տարիներուն մէջ՝ որք խորշոմ գծած էին իր վսեմ ճակտին վրայ և ալեւորիկ զարդարած զինքն, առատ վայելեց անոնց որդիական քաղցրիկ սէրն որ մարդկային նուաղիտ ուռոց մէջ ծնողաց մխիթարութիւն ու սփոփանք է. մանաւանդ քեզ, հա՛յրդ փառապարեկ, որ վշտաց ովկէանին մէջ հինցած նաւու մը պէս ծծեցուցար։

Բժիշկն հանգստի ժամ չունի. այսպէս էր այդ հոյակապ Տօքթօրը. ո՛չ ցերեկ ունէր, ո՛չ գիշեր, ո՛չ առաւօտ և ո՛չ երեկոյ, և իր մահուանէն ճիշտ երկու օր առաջ տակաւին, հիւանդներ եկած՝ իր փրկարար դեղագիրները կը խնդրէին աղերսելով, և նա, իր կենաց այդ ճգնաժամին մէջ դողդոջուն ու կարկամ մատներով օգտակար եղաւ։ Այսպէս քանի՞ներ վայելած են իր բարիքներն. և քանիցս հա՛ն ուր ցաւն ու վիշտը ծանրացած էին, նոր յուսոյ ճառագայթ ցոլացուց։ Կ'ըսուի թէ մե՛ծ բժիշկներ իր դեղագիրները բժշկական նոր thèse երու պէս խնամով պահել կ'անցնեն եղեր և կ'ուսանին։

Մինչեւ իւր վերջին ուռոց մէջ, իւր իմացական բոլոր կարողութիւնք թարմ ու զօրաւոր մնացած էին. և ճիշդ մահուանէն հինգ օր առաջ, առ վեհաշուք որ բարի գործոց վարձատրութեան մասին իր համոզումը գրած է։ Այդ նամակէն կը քաղեմ հետեւեալ տողերը իբր յանդիմանութիւն ամեն անոնց որք զնա ցնդած կը համարէին։

«Վսեմաշուք Տէր,

«Միակ միջոց իմ բարոյական հեշտութեանց՝ եղած է այն սրտի գոհունակութիւնը զոր զգացած եմ՝ օգտակար ըլլալով վշտակիր մարդկութեան քառասնամեայ երկար ասպարէզի մէջ։ Իսկ արդ, կը հաւատա՞ք ինծ, Վսեմաշուք Տէր, որ շատ անգամ առիթ ունեցայ օգնութեան փութալ իմ նմաններուս՝ առանց ինչ դոյզն վարձատրութեան գաղափարը մտքէս անցնելու։ Բայց և այնպէս իմ աշխատութիւնքս միշտ վարձատրուեցան թէ՛ դրամով և թէ ուրիշ եղանակաւ. և կը խոստովանիմ հաւ Աստուծոյ առջեւ որ կը լսէ զիս այս վայրկենիս, թէ իբրեւ անթերի վարձատրութիւն իմ բոլոր զոհողութեանցս եղաւ այն սփոփանքը՝ զոր մատուցիք բարերար ձեռքերով իմ անցեալ կենացս։»

Եթէ ցնդած ուղեղի արտադրեալ այս տողերն, արդեօք ինչե՛ր գրած է իր Օլիմպոսականաց մէջ, այն անշուշտ թղթէ ծրարներուն, զորս իր զաւակներուն կը թողու իբրեւ ժառանգութիւն արժէքաւոր թաւթերէ աւելի թանկ։

Այս տաղանդի եւ անխոնջութեան մարդը, որ ամեն բան գրած էր իր տաղէ, հանճար, իմացականութիւն, լեզու, գրականութիւն, արհեստ, գիտութիւն, և ի ձեռին բանած գործով, գիտութեան և բանադաւանք, մարդու մը պատկերը միայն ունէր իր սեղանին վերեւ, որուն ու հոգւոյն վերեւ, զոր կը պաշտէր։ Այդ մարդն էր Գօրիի, իր մեծ ուսուցիչը, փիլիսոփայ, գիտուն, հանճարեղ հրեշտակ մը, զոր Աթէնք, իր մահուանէն ետքը, այրած էր եւ փոշին ընդ օդս ցանած իբրեւ ամպարիշտ ոգի մը։

Տօքթօրին պաշտած Գօրին, իր երկրպագելի ուսուցչին պատկերն իր տեղն է տակաւին, անշարժ կեցած է և անշարժ կը նայի սենեկին դատարկութեան մէջ, ձան, ուր կը պակսի իր մե՛ծ աշակերտը։ Գօրիին խաշն է, իր արտաքին բոլոր հրապոյրն է աչաւորութիւն մը պատկերին վրայ. պատկառելի է կերպարանքը՝ շրջանակուած ալեւոր վարսերով որք կը ձգին կ'երկարին իր ծամ ու ցցուած բեկանդներուն վրայ. ալիտակափառ մօրուքը լանջացը վրայ կ'իջնէ. Լայնշի ճակատ, պատուած յօնքեր, խորին նայուածք, որ դէպ ի վար կը սեւեռին և իյայտ կը բերեն անծանօթ մարդը. Մեռելատիպ է երեսներուն գոյնն որ մեղրամոմէ շինուած արձանի մը կը նմանցնէ զինքը։

Տօքթօրն Աթէնքի այրածը կը պաշտէր։ Եւ մեք, մինչ այժմ զնա ցնդած կը համարէին, կը պաշտէինք զինքը, կը սքանչանայինք իր վրայ, կը նայէինք իր լոյն ճակտին ինչպէս հաւատացեալն սրբանուէր անօթներու, կը պատկառէինք իր ալիտակափառ մօրուքն, որ կը կախուէր կուրծքն վար. կը համբուրէինք իր ձեռքն, որ կէս դար հիւանդ մարդկութեան փրկական դեղագիր գրած էր։

Այո, եա մանաւորաբար երջանիկ եմ, ով վե՛հ ոգի, զի ալեւորեալ գլուխդ, հանճարդ, առկայծ ժամերուդ ձեռքերուս մէջ ինկաւ։ Չպիտի մոռնամ զքեզ, չեն կրնար մոռնալ զաւակներդ իրենց անզուգական հայրը՝ զոր կորուսին, բարեկամներդ իրենց մտերիմը և հիւանդ մարդկութիւնը մե՛ծ բարերար մը։

Սկիւտար ԱՆՆԻԿ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄԸ ԵՒ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանում մի քանի տարի առաջ հրատարակւող նախկին «Պսակ» շաբաթաթերթի խմբագիր՝ Վասակ Պապաջանեանցի մահը, առիթ է տալիս մեզ խօսելու Գերմանիայում ուսում ստացած հայ երիտասարդութեան մասին։

Ուշադրութեան արժանի երեւոյթ է, որ միայն գերմանական ուսում ստացած մարդիկ ընդունակ են գտանում մեզանում ինքնուրոյն, անկախ գրական աշխատանքի, ընդունակ են գտանում ինքնուրոյն մտածողութեան, գրական ստեղծագործութեան, ընդունակ են գտանում գրական օրգաններ ստեղծելուն, կամ մեր գրականութեան մէջ որպէս ինքնուրոյն գրողներ յայտնվելուն. Խաչատուր Աբովեանց, Ստեփաննոս Նազարեանց, Րաֆայէլ Պատկանեան՝ գերմանական ուսում էին ստացել, մեր ամբողջ ժամանակակից մամուլը՝ սկսած «Մեղու» լրագրից, մինչեւ մեր այժմեան լրագիրներն ու ամսագիրները,—բոլորն էլ ղեկավարվում են Գերմանիայում ուսում ստացած խմբագիրներով. Բացառութիւն է կազմում այժմ միմիայն «Աղբիւր» մանկական թերթի խմբագիրը և առհասարակ միմիայն մանկավարժական ամսագիրներ մեզանում խմբագրված ու հրատարակված են եղել Ռուսաստանում ուսում ստացածների ձեռքով։

Հանգուցեալ Պապաջանեանն էլ գերմանական ուսում ստացած մարդ էր, և դրա վրա, ինչպէս էլ նա միջակ ընդունակութիւնների տէր մարդ լինէր, գերմանական ուսումը դրել էր, ինչպէս իր բոլոր սաների վրա՝ իր որոշ դրոշմը,— անսովոր եռանդ և ընդունակութիւն դէպի ինքնուրոյն գործունէութիւնը. Ճշմարիտ է, հանգուցեալը շատ վատ էր տանում իր լրագիրը, անդադար շեղվում էր գաւառական թերթի համեստ ծրագրից և թոյլ էր տալիս իրան շօշափել իր լրագրում իր խելքից ու մտաւոր կարողութիւնից բարձր խնդիրներ, վերաբերվում էր դէպի իրողութիւններն ու դէպի անձինք հայոն յատուկ անզուսպ կրքերով,—բայց փաստը դարձեալ անուրանալի է մնում, որ գերմանական այն քիչ ուսումն էլ որ հանգուցեալը ստացել էր՝ տալիս էր նրան այդ ուսում ստացածներին յատուկ եռանդ, տոկունութիւն և աշխատասիրութիւն։ Գերմանական ուսումը սովորեցնում է մարդկանց աշխատել, տոկուն լինել, ընտելացնում է անկախ, ինքնուրոյն գործունէութեան։

Վերցնենք այժմ մեր ամբողջ մամուլը. մեր բոլոր օրգանների հիմնադիրներն ու ղեկավարողները, բացի մէկից, Գերմանիայում ուսում առած մարդիկ են. ինչքան էլ պակասութիւններ ունենան այդ մարդիկ, բայց մի բան անուրանալի է, որ գերմանական ուսումը դրել է նրանց վրա տոկունութեան, ինքնուրոյն նախաձեռնութեան (ինիցիատիվի), ընդունակութեան, աշխատասիրութեան դրոշմ, որ նրանց ընդունակ է դարձնում անկախ, ինքնուրոյն գործունէութեան։

Ուրիշ բան է, որ այդ բոլոր մարդիկ միմեանց մէջ միշտ երկպառակութեան մէջ են, չեն կարող միմեանց հետ համերաշխել, այլ եւս չենք առում որ անընդունակ են միմեանց և ընդհանուր գծերով որ և է գործ առաջ տանել։ Դրա մէջ մեղաւոր չէ Գերմանիան և գերմանական ուսումը, դրա մէջ մեղաւոր է հայի բնաւորութիւնը։ Գերմանական համալսարանը և գերմանական մտաւոր շրջանը իրանց պարտաւորութիւնը կատարեցին. Նրանք ընտելացրին հայերին, ինչպէս և ընտելացնում են բոլոր միւս ազգերին պատկանող ուսանողներին աշխատասիրութեան, տոկունութեան ոգուն, անկախ, ինքնուրոյն գործունէութեան, հիմք դրեցին ինքնուրոյն բնաւորութեան,—բայց գերմանական ոչ բարձրագոյն դպրոցը, ոչ էլ նրա մտաւոր շրջանը անկարող են յինում մի չորս, հինգ, կամ վեց տարվայ ընթացքում վերանորոգել, կերպարանափոխել հայի բարոյական կողմը, նոր բարոյական կրթութիւն, նոր դաստիարակութիւն տալ նրան. Չը մոռանանք որ Գերմանիայում ուսում առած և հայերի մէջ այժմ գործող անձինք՝ հայերի առաջին սերունդի ներկայացուցիչներն են, որոնց վիճակվեց Գերմանիա ընկնել և այդտեղ ուսում առնել. Պարզ է որ կատարելապէս կերպարանափոխել հնացած բարք ու վարքերով յի սախական հասարակութիւնից և սախական ընտանիքից դուրս եկած երիտասարդներին՝ կարող չէ ոչ Գերմանիան, ոչ էլ այլ որ և է երկիր։ Այդ էլ բաւական է, որ գերմանական համալսարանը ընտելացրեց հային աշխատասիրութեան և աշխատասիրութեան, ներշնչեց նրա մէջ եռանդ, նախաձեռնող ոգի և ինքնուրոյն, անկախ գործունէութեան ընդունակութիւն։ Բայց ինչպէ՞ս կարող էր նա հինգ, վեց տարվայ կարճ միջոցում կերպարանափոխել հայի բարոյական պատկերը, ոչնչացնել, արմատահան անել նրա մէջ դարերով և սերունդից սերունդ, պապերից և նախապապերից ժառանգած՝ նախանձը, հրէշաւոր հիւանդոտ ինքնասիրութիւնն ու ինքնահաւանութիւնը, որ և է կարգապահութեան կատարելապէս անընդունակ, իրանից բարձր որ և է հեղինակութիւն ճանաչելու անընդունակութիւնը, փոխադարձ անհամբերողութեան և անհամերաշխութեան ոգին, միասին, ընկերակցութեամբ գործելու անընդունակութիւնը։

Գուցէ այդ բոլոր վատ, անհամակրելի և կործանիչ յատկութիւններից կ'ազատվեն միմիայն մեր հետեւեալ սերունդները, իսկ այժմ պէտք է բաւականանալ դրանով որ ժամանակակից սերունդը, կրթվելով Գերմանիայում, գոնէ ընտելացաւ աշխատասիրութեան և ինքնագլուխ գործունէութեան։ Գերմանական դպրոցը արեց աւելի քան թէ արեցին միւս երկիրների դպրոցները։ Նա իր երկրում ոտք կոխած հայերի նոյն իսկ առաջին սերունդին ներշնչեց ինքնուրոյն մտաւոր ոյժ,—բայց հայի բարոյական պատկերը մնաց իր նախկին կ—ն դրութեան մէջ. Հայ գործիչը սովորեց «աշխատել, ... և ...»,—բայց մեծ մասամբ մնաց անզուսպ, կինտո, անկիրթ, կրքոտ, նախանձոտ, անբարոյական և անազնիւ։ Գերմանիա գնացող հետեւեալ սերունդները գուցէ ձեռք կը բերեն այն, ինչ որ չը կարողացաւ ձեռք բերել առաջինը, որի մէջ չափից դուրս խոր կերպով արմատացած էին հայերին արատները։ Հետեւեալ սերունդներից ենք սպասում, որ նրանք կը ներկայանան ազգին, աւելի բարոյական պատկերով, աւելի էլ ընդունակ կը լինեն իրար մէջ ընկերանալ, միասին գործել, ընդհանուր գործը համերաշխ կերպով առաջ տանել։

Այն ժամանակ, բացի մտաւորապէս զարգացած լինելուց, ... մարդիկ էլ լինելով,—Գերմանիայում ուսում ստացած հայ երիտասարդները՝ ... կը գործեն թէ դպրոցի, թէ մամուլի և թէ՛ մեր հասարակական այլ հաստատութիւնների մէջ և փոխանակ այժմեան բաժան բաժան և միմեանց թշնամի, միմեանց միսն ուտող, անհամերաշխ, բարոյականութեամբ աղքատ, պորմելի, թշուառ, միմիայն երկպառակութեամբ և փոխադարձ տեղութեամբ ապրող շրջան կազմելու,—կը կազմեն մի համերաշխ և փոխադարձ համերաշխութեամբ ու ընկերակցութեամբ հայերի մէջ ամեն հասարակաց գործ առաջ տանող, գերմանական դպրոցին պատկանող մի անյաղթելի բարոյական և մտաւոր ոյժ։

(Մ.-Կ.) Գ. Ա.

ԱՅԴ. ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ

5 % Երկրորդից էի պարտատոմսոյ 16րդ վիճակահանութիւնն հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ Օսմ. կայս. Պանքային Գալաթիոյ ճիւղին մէջ, առաջիկայ ուրբաթ, 267 փետրուար 1890, ժամ 11 ½ ին։

Կ. Պոլիս 31 յունուար 1890

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԸՆԿ.

Վարչական Խորհրդոյ որոշմամբ, այն անձինք որք մինչեւ այսօր ընդունած բաժիններու ամ-ամեայ տոմսերը ունին ի ձեռին, կը հրաւիրուին այդ տոմսերը ներկայացնել ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ուր փոխանակ առնելու իրենց պիտի տրուին վերջնական բաժնեթուղթեր։ Այս տոմսերով փոխարէն Պարտքեր պիտի տրուին, և բաժնեթուղթերը պիտի յանձնուին տասնհինգ օր յետոյ։

Ընդհանուր տնօրէն Ա. ԹՐԻԻԼԷ

Կ. Պոլիս, 21 յունուար 121 3—3

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Տ. ՊԷՑԱՃԵԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Ա. Տարի
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բարեփոխեալ ըստ ծրագրոյ և յանձնարարութեան Պատ. Ուսում. Խորհրդոյ Ազգային Կեդր. Վարչութեան.

Ի ՊԷՏՍ
Դ. Դասու Ազգ. Նախակրթարանաց
ԳԻՆ 2 ԴԱՀ ԿԷՍ

. .

Մեր Քաղաքական Աշխարհագրութեան Ընթացքին Ա. տարւոյն Ա. տպագրութիւնն սպառած ըլլալով, մասամբ տպագրութեան վերստին ի լոյս ընծայեցինք.

Սոյն Երկրորդ տպագրութիւնն առաւել օգտակար ընծայելու փոխարինաբար պաշտօնէ համարեցինք, առանց առաջնոյն ուղղութիւնն կորսնցնելու, բարեփոխումներ ներմուծել, յանձնարարութեամբ Կեդր. Վարչ. Պատ. Ուսում. Խորհրդոյ, եւ հետեւողութեամբ այն ծրագրոյն, զոր գծած է նորագոյնս։

Ըստ այսմ Եւրոպական Թուրքիա, Ասիական Թուրքիա Եգիպտոս եւ այլն, որք Օսմանեան Կայսրութիւնը կազմող երկիրներն են, եւ զորս Ա. տպագրութեան մէջ համառօտիւ լոկ խօսուած էր, նման միւս տէրութեանց, ի մի հաւաքեցինք, և խառնուածք ա՛յնպէս ա՛յն ընդարձակութեամբ, որպէս կը պահանջէր ծրագիրն, որոյ համեմատ ուսանողն առաջին տարւոյն մէջ խոկ պարտի ուսանիլ երկիրն, որ իւր հայրենիքն է, ուր կը բնակի, եւ զորմէ կը խօսի ամէն օր։

Բայց առաջ Ափրիկեան եւ Ամերիկեան երկիրներն համառօտեցինք, կարգ մը երկրորդական գիտելիքներ յապաւեցինք, եւ ուրիշ կարգ մը հարկաւոր գիտելիքներ աւելցուցինք. Թուրքիոյ Հայ Հասարակութեան եւ իր ներքին վարչային դրութեան վրայ կարեւոր ծանօթութիւններ տուինք, Թուրքիոյ սահմանակից երկիրներու, այն է Անդրկովկասու եւ Պարսկաստանի վրայ առանձինն խօսեցանք։

Աչքս այս բարեփոխմամբ մեր Ընթացքին Ա. տարւոյն այս Բ. տպագրութիւնն կատարելապէս կը համապատասխանէ Պատ. Ուսում. Խորհրդոյ նոր ծրագրին Դ. Դասուն, ինչպէս կը վկայէ իւր խոկ վաւերագիրն, զոր կը գետեղեմք ստորեւ.

«Զգատական Ընթացս Աշխարհագրութեան՝ զոր յօրինեալ է Յարութիւն . . . Պէցաճեան, ի պէտս Դ. Դասու Ազգային Նախակրթարանաց, յաղագս ամփոփ բովանդակութեան որ ի նմին անհրաժեշտ գիտելեաց, եւ համատարած համաձայնութեան ընդ ... ի մեծ հաստատել նորոց ծրագրի դպրոցական ուսմանց՝ մասնագիր վաւերացուցանեմք։»

Առաւել աւելորդ չենք համարիր ազդարարել թէ՛ մեր Քաղաքական Աշխարհագրութեան Ընթացքին Բ. Տարին նախապէս պատրաստուած եւ Կեդր. Վարչ. Պատ. Ուսում. Խորհրդոյ հետեւեալ վաւերագրու հրատարակուած է.

«Ազգ. Կեդր. Վարչ. Ուսումն. Խորհուրդս ձեռնհաս քննիչի միջոցաւ ի քննին առնելով Պէցաճեան Յարութիւն . . . երկասիրեալ Քաղաքական Աշխարհագրութեան Ընթացքին Բ. տարին, կը յայտարարէ թէ՛ խնամով եւ հմտութեամբ յօրինուած գործ մ'է, եւ արժանի գործածութեան յԱզգ. Վարժարանս։

Վասն որոյ եւ ընտրեալ դասագրոց կարգն անցնելով զայն, կը յանձնարարենք Պատ. տեսչաց եւ ուսուցչաց ընդունել զայն Ազգ. Վարժարանաց մէջ։»

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՑԱՃԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Որ իւր արհեստը Եւրոպայի Եւրոպացի առաջնակարգ դերձակներու քով կատարելագործած է, այս անգամ ուղղակի Եւրոպայէն բերել տուած է ընտիր կերպասներ. եւ կը գտնուի Պահչէ-Գափու Ասիական Լոյտ ընկերութեան գործատեղւոյն վրայ իւր թիւ 4 սենեակը. իրեն դիմող պատուարժան անձինք թէ վայելուչ ձեւի, թէ հաստատուն կարի և թէ չափաւոր գնոյ մասին կը գոհանան։

284 6—10

ԱԶԴ

Մայրաքաղաքէս մեկնման մը առթիւ, վարձու տուն մը կայ կարասեօք կամ առանց կարասիքի Իթմամթիա, կայարանի հանդէպ, ծովեզր, ունի 8 սենեակ, պարտէզ, հոր և ջրհեղ։

Դաշնակ մը ինչպէս նաեւ կարասիք ծախու են։

290 6—8

ՏՈՔԹ. Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ

Բարիզու բժշկական համալսարանէն վկայեալ Տոքթ. Ս. Արապեան իրեն մասնաւոր ճիւղ ընտրած է սրտի և կուրծքի հիւանդութիւնները. Սոյն հիւանդութիւնները Բարիզ բրոֆէսէօր Բօթէնի մասնաբաժնին մէջ մասնաւոր խնամքով ուսումնասիրած է և 12 տարիներէ հետէ յարատեւ այդ հիւանդութեանց վրայ կ'աշխատի։

Այս հիւանդութեանց մասնաւոր ուսումն միւս հիւանդութեանց վրայ կատարելագործութեան պէտք ունի և Տեարք բժիշկք գիտեն թէ երբեմն որչափ դժուար է անոնց սկզբնական պատճառները գտնել։

Ուստի կը յուսայ թէ դժուարակնճիռ պարագայից մէջ Տրք. բժիշկք իրեն խորհրդակցութեան ալ դիմել պիտի բարեհաճին։

Փիլզարնակ յաճախորդաց դիւրութեան համար երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը ժամը 8էն 10ը կամուրջի գլխոց Փինչիճեան դեղարանը պիտի գտնուի, Գալաթիոյ յաճախորդաց համար Մուսալլա ճամբայ յատուկ տուն վարձած է ուր ուրբաթ օրերը կէս օրէն վերջը հիւանդները ձրիաբար կ'ընդունի. 51 14—16

ՏՕՔԹ. Ս. ՔՕՍԱՆՍ ՏԷ ԲԱՅԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վկայեալ Անգլիական համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Չարշի փողոց, թիւ 80։ Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1էն 2, ըստ Եւրոպացւոց. երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 54

ՄԱՄՈՒԼ խափանել զուէշտաթերթի ... Աւետիս Մխիթարեան ընտիր ձիթաիւղ և օճառ, ... գինի և խմիչքներ ընտիր ... բերել տուած է, և ... Ղալաթիա ... Յաճախորդք մեծապէս գոհ կը լինին առանց թէ՛ ընտրութեան և թէ՛ աժանութեան համար։ 55

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Էլզիզէ անպարը իչուն միւպայեա օլունաճագ պին մէթրօ կիւվէզ սաքսոնիա չուհասընըն պէհէր մէթրօսը եխիւմի դուրուշա թալիպի էօհտէօնտէ վէ քեֆալէթնամէլերի եվրագ պէյաննամէլերիյլէ նըֆսը միւնագասաեւ Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

22 քեանունի սանի 1890 212
Նօ. 11 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պէյրութ, Աքեա, Զօր, Ֆէքէ, վէ միւլհագաթը իլէ Ադանա վէ Լազգըյէ վէ Շամը Շէրիֆտէ պուլունան ասաքիրի շահանէ իչուն միւպայեասը գօնթրաթօյա պաղլը օլունաճագ օլան էրզագը միւթէնէվվիենին պուրաճա իթաօլնա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա դատար մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

20 քեանունի սանի 1890 211
Նօ. 10 3—3

50 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Օ Փրուաստան, 9½, Եւրոպէք Պալատին, Վոյվոտայի դիմաց

Զմրան համար արանց եւ տղայոց վերարկուներու և զգեստներու աճապին մթերք, 50 % տարբերութեամբ ուրիշ խանութներէն.

	Ղրշ.
Զմրան գծաւոր բանդալոն ընտիր ձև և կարուածք	45
Պատրաստ Թաղ տը չանպրը, արտասովոր գին	90
Պաշտօնական զգեստ, ռըտէնկոդ, բանդալոն և ժիլէ՝ Սըթանի կերպասէ	240
Բուն թիֆթիքէ բալթօ, ամբողջ բուրդ, մինչեւ հիմա չտեսնուած գին	210
Դասգար բալթօ մէջը սադէն կամ փլանէլ, Սըթանի կերպաս, շլատւած գին	170
Ֆրիզէ բալթօ ամբողջ բուրդ, սքանչելի ձեւ	160
Բոլըրին բալթօ գեղեցիկ շրջինգէ, ամբողջ բուրդ, ոչինչ գին	120
Էլպէօֆի կերպասէ բանդալոն ամբողջ բուրդ	60
Ռուպէի կերպասէ բանդալոն շատ վայելչաձեւ	70
Զմրան բալթօ, մէջը փլանէլ, ամբողջ բուրդ	115

Աճապին մթերք տղոց և օրիորդաց վերարկուներու և մեկնոցներու —0

Գործատուն վաճառատունս նոր միջոցներ ձեռք առած է, որով կարող է գաւառներն ալ գրկել խնդրուած ապրանքները։ (4)

Ատենադպիր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1.000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրներն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աչխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16.000.000 Անգղ. ոսկոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 6

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակաց՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ առաքագրելոցս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանտալճը խան,Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ու ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	8.000.000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888	»	5.604.722
Տարեկան հասոյթ » » »	»	12.773.779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և անակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՉ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆրանք 6.250.000 Պահեստի դրամ ֆրանք 1.270.300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100.000.000 ֆրանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Խօճա Քիւթախ խան. 11

ԾԱՆՕԹ.—Տեառք ներքնեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ գրասենեակը, փակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամեն վնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211 Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամեն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ ֆրանսական նիւթերով և ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գիներով կը վաճառուին.

Գոթին կօշիկ	գրշ 95	Պոլսական կօշիկ գրշ	45
Գոթին	» 67	Կանանց մաճակ	» 40
Մոյկ	» 150	Կանանց սկարպին	» 45
Սկարպին	» 52		

(291)

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿԱՐՈՂ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՕՐ ԼԱԼՕՐԻ—վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անզօրութիւն, ընտանութիւն, ջղաձգութիւն, ամեն տեսակ կորագութեան ... [illegible]

[illegible]

Dr. Lalors' Phosphodyne, London, [illegible]

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Պօլսոյ և Գաւառաց ներկայացուցչէն քով. 65

Մ. ԼԵՄԱՆՆՏ ԴԱՐՈՒԱՆԱ

Ատրիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ. օքավա, Պահչէ-գաբու, ... թիւ 95 և 97։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՏԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ Գ...

Ղալաթիա Պէօյուք Միլլէթ խան, միջնադռան թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քուղեներ, աժառի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, ձայլինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիեննայի և Պերլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ նաև ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին թէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրամով ղրկուի։

Զր հանեւած ապրանքները եա կ'առնուին և ... կը տրուի փոխելով փոխագրութեան ծախքը։ 101

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱԹՈՒԱՅԻՆ տարութեան ... [illegible] ... 85

ԿԵԱՆՔ. ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ

ՄԷԼՐՈԶ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԷԿ ՀԱՏԻԿ ՎԵՐՈԳԻՉ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձնէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը։ Կը զօրացունէ անոնց թափելը։ Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացունէ թեփը, ու մազերուն նոր կեանք, աճում, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։ Կը վաճառուի երկու չափով՝ մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք։

Կը վաճառուի ... Բանդոյա եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 435 Մեծ փողոց Բերա, ... , Ղալաթիա, Նէվուէ Բաղչարուն 95 և 97. Պիւյուքտերէ ... գըլարց քով 77 ... — , 31 ... և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և ... ի քով Բերա Մեծ փողոց Թիւ 428։ 16

HUILE DE FOIE DE MORUE BRUNE-CLAIRE DU DR DE JONGH

ԱՄԵՆԷ ԳԵՂԱԳԻՏ ԼՈՒՍԱՒՈՐ ԳԱՏՈՒԱՆԾԱՆԻՆ, ԱՄԵՆԷՍ ԳԱՏՈՒԱԾ ԼԷՎԵՈՆԻ ՍԳԱՅ ԻՏԱԼԻԱՅ Ս. ՄՕՐԻՍ ԵՒ ԼԱԶԱՐ ԳԱՏՈՒԱՆԾԱՆԻՆ

Զուտ եւ բնական․ դիւրաւ կը խմուի եւ կը մարսուի

[illegible]

Գերազանցապէս գեր ի վեր ամցրոյն կամ բաղադրեալ իւղերէն

Ընդհանրապէս յանձնարարեալ ամենէն նշանաւոր բժիշկներէն

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԶԴՈՒՈՒԹԻՒՆ

Ը ...ի թոքախտի, կուրծքի և կոկորդի հիւանդութեանց

Ընդհանուր տկարութեան, մանկանց ճղճամութեան

Հիւծման, և բոլոր խոյլային հիւանդութեանց 87

Կը վաճառուի միայն ... և ... ԱՆՍԱՐ, ՀԱՐՖՈՐՏ և ԸՆԿ., 210, Հայ Հոլպորն, Լոնտոն։

Կը գտնուի ամեն երկրաց բոլոր լաւ դեղատանց մէջ

Ի. Կ. Պոլիս մեծաքանակ կը վաճառուի ի ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀԱՆՐԱՑԻՆ ԶԻՒՐՈՒԻ ԵՒ ՄՕԼՆԱՒՈՐ ԴԵՂԵՐՈՒ, Վոյվոտա փողոց, 54, 56 և 58, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս—Փոքրաքանակ կը վաճառուի դեղատանց մեծ մասին մէջ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԵԼԼՈՎԱ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Առև. ճեպ. Թ. 2	Կառ. խառն Թ. 4	Կառ. խառն Թ. 52
	Երեկոյ	Երեկոյ	Առաւ.
Կ. Պոլիս մեկնում	7 20	8 15	7 50
Դաւուտփաշա			8 8
Եէտի-գուլէ			8 22
Մագրիգիւղ			8 39
Այաստեֆանոս			8 52
Ֆլորիա—Չեքմեճէ			9 4
Սպրտիա—գուլէ			9 43
Համբարճեկեայ		9 40	10 15
Չաթալճա			10 55
Գապագլջէ	9 50	10 40	11 33
Ստրանջա			12 51
Չերքեզքէօյ ժամանում		12 02	1 33
Չերքեզքէօյ մեկնում		12 04	1 53
Չորլու	11 50	12 17	2 47
Մուրատլը—Բեօրքեզլի			3 37
Սեյտլեր—Չիֆթլիկ			4 7
Լիւլէ—Պուրգազ		2 19	4 47
	Գիշեր		
Պապա—Էսքի	1 53	2 51	5 31
Բուլգարքէօյ			6 11
Ուզուն—Քէօփրիւ		3 37	6 53
Գուլէլի—Պուրգազ		4 13	7 52
Ուզուն			7 57
Ադրիանուպոլիս ժամ.	4 11	5 09	8 44
			Երեկոյ
			Կառ. խառն Թ. 122 Առ. ու.
Ադրիանուպոլիս մեկ.	4 19	5 19	7 25
Գապագլջէ			8 5
Մուսթաֆա փաշա ժամ.	5 15	6 15	8 43
Մուսթաֆա փաշա մեկ.	5 20	6 30	9 3
Հարմանլը ժամ.	6 4	7 12	10 3
Հարմանլը մեկ.	6 9	7 27	10 23
Թըրնովա—Սէյմէնի ժամ.		7 51	10 55
			Կառ. խառն Թ. 124
Թըրնովա—Սէյմէնի մեկ.		8 01	11 15
Գաբուճուք—Հասքէօյ		8 38	12 10
Եէնի—Մահալլէ		9 27	1 24
Քարաղաճ	8 32	9 53	2 9
Գաթէնիցա—Ուէնի...		10 20	2 46
Ֆիլիպպէ ժամ.	9 21	10 42	3 11
Ֆիլիպպէ մեկ.	9 31	11 2	3 31
Թաթար Բազարճըք		11 58	4 54
Սարամպէյ		12 21	5 25
Պելլովա ժամ.	11 10	12 43	
	Առաւ.	Երեկոյ	Երեկոյ
Սօֆիա ժամ.	3 18	4 29	
Նիշ	9 20		
	Գիշեր		
Պէլկրատ	2 45		
Գառամպէշ	10 05	1 25	
Վիեննա	3 15	7 15	
	Գիշեր		
Բուտա		12 40	
Պեշտ		9 35	

Կառախումբ Կ. Պոլիս եկող	Առև. ճեպ Թ. 1	Կառ. խառն Թ. 3 Առ. ու.	Կառ. խառն Թ. 123 Երեկոյ
	Ժ. Վ. Երեկոյ	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Պեշտ մեկնում		6 00	
Բուտա		2 45	
Վիեննա	8 25	8 00	
	Գիշեր		
Գառամպէշ	2 53	2 40	
Պէլկրատ	9 30		
Նիշ	8 30		
Սօֆիա	9 00	12 16	
	Գիշեր	Երեկոյ	Առաւ.
Պելլովա մեկ.	12 40	3 57	
Սարամպէյ		4 15	6 15
Թաթար Բազարճըք		4 42	6 58
Ֆիլիպպէ ժամ.	2 12	5 35	8 05
Ֆիլիպպէ մեկ.	2 17	6 00	8 29
Գաթէնիցա—Ուէնի...		6 21	9 00
Քարաղաճ	3 08	6 47	9 52
Եէնի—Մահալլէ		7 12	10 36
Գաբուճուք—Հասքէօյ		8 1	12 00
Թըրնովա—Սէյմէնի ժամ.	4 53	8 53	12 44
			Երեկոյ
			Կառ. խառն Թ. 121 Առ. ու.
Թըրնովա—Սէյմէնի մեկ.	5 00	8 42	1 05
Հարմանլը ժամ.	5 24	9 00	1 38
Հարմանլը մեկ.	5 29	9 21	1 53
Մուսթաֆա փաշա ժամ.	6 10	10 02	2 52
Մուսթաֆա փաշա մեկ.	6 15	10 17	3 16
Գապագլջէ			3 53
Ադրիանուպոլիս ժամ.	7 09	11 13	4 30
			Երեկոյ
			Կառ. խառն Թ. 51 Առ. ու.
Ադրիանուպոլիս մեկ.	7 14	11 25	6 2
Ուզուն			7 13
Գուլէլի—Պուրգազ (Գլխ. Ֆէ)		12 19	7 25
Ուզուն—Քէօփրիւ		12 58	8 55
Բուլգարքէօյ			9 37
Պապա—Էսքի	9 36	1 50	10 24
Լիւլէ—Պուրգազ		2 18	11 00
Սեյտլեր—Չիֆթլիկ			11 36
Մուրատլը—Բեօրքեզլի			12 12
Չորլու		3 48	1 09
Չերքեզքէօյ ժամ.	12 12	4 23	1 53
Չերքեզքէօյ մեկ.	12 17	4 30	2 13
Ստրանջա			3 03
Գապագլջէ			3 35
Չաթալճա	1 57	6 11	4 27
Համբարճեկեայ		6 47	5 18
Սպրտիա—գուլէ			5 42
Ֆլորիա—Չեքմեճէ			6 13
Այաստեֆանոս			6 27
Մագրիգիւղ			6 43
Եէտի-գուլէ			7 00
Դաւուտփաշա			7 11
Կ. Պոլիս (Գլխ. Ֆէ) ժամ.	4	8 15	7 26
	Երեկոյ	Առաւ.	Երեկոյ

Սորագծեալ վայրկեանները գիշերուան ժամեր կը նշանակեն ... երեկոյեան 6էն ... ժ. 5 59 (Ը. Ե.) 171

ԳԻԾ ՍԷԼԱՆԻԿ—ԻՒՍՔԻՒՊ—ՄԻՏՐՈՎԻՑԱ

Կառ. խմբ. Թ. 512/522 Սելանիկէն մեկնող	Ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 523 Միտրովիցայէն մեկնող	Ժ. Վ.
Սելանիկ (Գլխ. Ֆէ) մեկ.	6 00	Վ. Պէլլովա մեկ.	8 00
Թօփսին	6 30	Թաթարբազարճըք	2 40
Ամաթովօ	7 10	Ֆիլիպպէ	10 53
Քարասուլու	7 31	Նիշ	5 39
Միլ. ...	7 41		Առաւ.
Կէօրկէլի	8 17	Ուսքիւպ մեկ.	10 40
Միրավցի	8 51	...	10 55
Ուտրովա Թիլիկա	9 00	...	11 23
Տեմիրքաբու (Գլխ. Ֆէ) ժամ. / մեկ.	9 32 / 9 42	...	11 40
Կրիվօլաք	10 27	...	12 03
Վելէս—Քէօփրիւլիւ	11 06	...	12 37
Քէօփրիւլիւ ժամ. / մեկ.	11 53 / 12 01	...	1 13
Զէլենիկօ	12 51	Իւսքիւպ (Գլխ. Ֆէ) մեկ. / ժամ.	1 49 / 2 01
Իւսքիւպ (Գլխ. Ֆէ) ժամ. / մեկ.	1 27 / 1 49	Զէլենիկօ	2 37
Հասանպէյ	2 29	Քէօփրիւլիւ ժամ. / մեկ.	3 20 / 3 30
Գաչանիք	3 23	Վելէս—Քէօփրիւլիւ	4 20
Ֆերիզովիչ	3 53	Կրիվօլաք	5 03
Լիբլեան	4 21	Տեմիրքաբու (Գլխ. Ֆէ) ժամ. / մեկ.	5 37 / 5 52
Վուչիթըն	4 33	Ուտրովա Թիլիկա	6 20
...	4 57	Միրավցի	6 53
Միտրովիցա ժամ.	5 10	Կէօրկէլի	7 19
	Երեկոյ	Միլ. ...	7 31
Նիշ ժամ.	9 40	Քարասուլու	8 01
Պէլկրատ	4 40	Ամաթովօ	8 24
Գառամպէշ	1 23	Թօփսին	9 01
Վիեննա	7 15	Սելանիկ (Գլխ. Ֆէ) ժամ.	9 35
			Երեկոյ

ԳԻԾ ԻՒՍՔԻՒՊ—ՄԻՏՐՈՎԻՑԱ

Կառախումբ Թ. 622 Իւսքիւպէն մեկնող	Ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 621 Միտրովիցայէն մեկնող	Ժ. Վ.
Իւսքիւպ (Գլխ. Ֆէ) մեկ.	7 40	Միտրովիցա (Գլխ. Ֆէ) մեկ.	7 25
Լիւլիւման	8 47	Վուչիթըն	7 47
Գաչանիք	9 42	Բիշիթիկա	8 41
Ֆերիզովիչ	10 52	Լիբլեան	9 36
Լիբլեան	11 45	Ֆերիզովիչ	10 37
Բիշիթիկա	12 37	Գաչանիք	11 24
Վուչիթըն	1 23	Լիւլիւման	12 01
Միտրովիցա (Գլխ. Ֆէ) ժամ.	1 40	Իւսքիւպ (Գլխ. Ֆէ) ժամ.	12 54
	Երեկոյ		Երեկոյ

ԹԸՐՆՈՎԱ—ՍԷՅՄԷՆԻ—ԵԱՄՊՕԼԻ

Կառախումբ Թ. 322 Բշ. Դշ. Ուր.	Ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 321 Գշ. Եշ. Շբ.	Ժ. Վ.
Համապատասխանութեան գլխաւոր գծին կառախումբին հետ		Եամպօլի մեկ.	6 06
		Ակա—Քեբիրլէր	7 13
		Եէնի—Զաղրա	8 09
	12 45	Քոռուճէ—Մուհալլէսի	9 12
Սարմիվեյլեն ժամ.	10 55	Գաբուճուք—Հասքէօյ	10 12
Եսքի Զաղրա ... ժ.		Թըրնովա—Սէյմէնի ժամ.	10 46
	Երեկոյ		Առաւ.
Թըրնովա—Սէյմէնի մեկ.	1 15	Համապատասխանութեան գլխաւոր գծին կառախումբին հետ	
Գաբուճուք—Հասքէօյ	2 00		
Քոռուճէ—Մուհալլէսի	3 05		
Եէնի—Զաղրա	4 15		
Ակա—Քեբիրլէր	5 10	Ադրիանուպոլսոյ համար մեկ.	1 03
Եամպօլի ժամ.	6 00	Սարմիվեյլէն համար ժ.	11 15

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ

Կառախումբ Թ. 222 Դշ. Եշ. Շբ.	Ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 221 Բշ. Դշ. Ուր.	Ժ. Վ.
	Երեկոյ		Առաւ.
Տէտէ—Աղաճ մեկ.	1 15	Կ. Պոլիս մեկ.	5 20
Ֆերէ	2 28	Չորլու	6 25
Սուֆլի	3 28	Գուլէլի—Պուրգազ մեկ.	7 20
Տիմէթոքա	4 31	Տիմէթոքա	7 55
Սուֆլի	5 38	Սուֆլի	9 07
Գուլէլի—Պուրգազ	6 13	Սուֆլի	10 00
Չորլու	6 46	Ֆերէ	11 01
Կ. Պոլիս ժամ.	7 40	Տէտէ—Աղաճ ժամ.	12 00
	Երեկոյ		Երեկոյ

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ և Թ. ԽԱՂԴՈՒԼԵԱՆ

10 Ճէլուլ-պէյ խանի տակը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յատուկ խիստ շատ յաճախորդներ գտ բրած է։

ՎԱՃԱՌՈՒԻՆՔ ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԳԻՆԵՐԸՍ ՓԱՒՈՐ 52

ՄԱԳԴՈՆ

ԿԻՍՀԻՒՊԼԸՐ

ՀԱՆՔՈՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ ազրիւր ամենամաքուր

ՄԱՆԱՒԱՆԴ ԼԵՐԴԻ ԵՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ՑԱՒՈՑ

Հանքերու, ... և ... համար յանձնարարելու։

Հայերէն Մագդոնի, Գարլստատ և Վիեննա 47

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Բաթում ...

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիայ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 300 Ֆրանք

Բ. » 220 »

Որոշեալ է ... նաւազէպի, ուղեւորութեան և այլ ... համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ

Թիւ 17-19 ...